

Съдържание

ОБЩА ЧАСТ. Данни за състоянието и развитието на района.....	3
1. Основа на заданието.	5
2. Условия на извършване на оценката.	6
2.1 Обхват на работата.....	6
2.2 Устройствени изисквания.	6
2.3 Нормативна рамка.....	6
2.4 Обосновка на необходимостта. Цели и задачи, предмет на проучването....	7
2.4.1. Обща цел на проекта.....	7
2.4.2. Обосновка.	8
2.4.3. Предмет на заданието, цели и задача на проучването и оценката.....	9
3. Резултати от проучванията.	10
3.1 Природо-географска характеристика.....	10
3.2 Защитени територии и зони.....	11
3.3 Целеви видове.....	12
3.4 Теренни работи.	14
3.5 Минимални показатели за видовете.....	15
3.6 Описание и разпространение на целеви местообитания по Директива 92/43/ЕИО.....	16
3.6.1. Букови гори от типа Luzulo-Fagetum (Luzulo-Fagetum beech forests).....	17
3.6.2. Букови гори от типа Asperulo-Fagetum (Asperulo-Fagetum beech forests).....	20
3.6.3. Дъбово-габърови гори от типа Galio-Carpinetum (Galio-Carpinetum oak-hornbeam forests).....	23
3.6.4. *Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове (Tilio-Acerion forests of slopes, screes and ravines).....	25
3.6.5. Мизийски гори от обикновена ела (Moesian silver fir forests).	27
3.6.6. Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори (Rhodopide and Balkan Range Scots pine forests).	28
3.6.7. Гори на бяла и черна мур (High oro-Mediterranean pine forests).....	31
3.6.8. Ценни природни местообитания и антропогенен натиск върху тях.	33
3.6.9. Мерки за възстановяване.....	33
3.7 Бозайници, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕИО.....	34
3.7.1. Видра (Lutra lutra, L., 1758).....	34
3.7.2. Европейски вълк (Canis lupus L., 1758).	43
3.7.3. Кафява мечка (Ursus arctos L., 1758).	54
3.8 Целеви земноводни и влечуги, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕИО	65
3.8.1. Червенокоремна бумка (Bombina bombina).	65
3.8.2. Жълтокоремна бумка (Bombina variegata).	68
3.8.3. Голям гребенест тритон (Triturus karelinii, Strauch, 1870)	73

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

3.8.4.	Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>).....	78
3.8.5.	Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>).....	82
3.8.6.	Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>).....	86
3.9	Целеви видове птици, включени в Приложение I на Директива 79/409/ЕИО.....	91
3.9.1.	Горска чучулига (<i>Lullula arborea</i>).....	91
3.9.2.	Градинска овесарка (<i>Emberiza hortulana</i>).....	94
3.9.3.	Козодой (<i>Caprimulgus europaeus</i>).....	97
3.9.4.	Осояд (<i>Pernis apivorus</i>).....	100
3.9.5.	Сив кълвач (<i>Picus canus</i>).....	104
3.9.6.	Среден пъстър кълвач (<i>Dendrocopos medius</i>).....	108
3.9.7.	Червеногърба сврачка (<i>Lanius collurio</i>).....	112
3.9.8.	Черен кълвач (<i>Dryocopus martius</i>).....	117
3.9.9.	Природозащитен статус на целевите видове.....	123
4.	Методики,подходи.....	123
5.	Нарушени и обезлесени терени.....	123
5.1.	Последователност на проведеното проучване:.....	123
5.2.	Конкретни дейности.....	124
6.	ГИС обработка, изготвяне на карти, модели.....	125
7.	Резултат.....	126
8.	Резюме.....	129

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

2
Министство
на околната среда и водите

ОБЩА ЧАСТ. Данни за състоянието и развитието на района.

Община Сапарева баня е разположена на площ от 180,8 кв. км. в Югозападна България в североизточната част на Кюстендилска област. Общината има 4 населени места с общо население 7 528 жители (източник НСИ/преброяване 1.02.2011). Център на общината е град Сапарева баня (3814 жители НСИ).

Град Сапарева баня се намира в Западна България, в обхвата на Област Кюстендил. Градът е административен център на община Сапарева баня.

Разположен е на 75 км югозападно от гр. София и на 56 км от областния център Кюстендил. В близост до община Сапарева баня минава една от основните пътни артерии в страната – международен път Е79, част от международен транспортен коридор № 4, с голямо икономическо значение за общината и региона.

В Сапарева баня има горещи минерални извори. Тук се намира единственият в България и континентална Европа гейзер-фонтан /103°C/.

Природните богатства, климат и местоположение на общината са предпоставка за развитието на балнеолечение, екологичен и селски туризъм.

Средната надморска височина в периметъра на селището е около 730 м н.в., като релефът тук може да се отнесе към типа на хълмисто – нископланинския релеф, центърът е на около 980 м н.в.

Районът според геоморфоложкото райониране на България (по География на България, 1997 г.) се отнася към Рилския подрайон на Рило – Пиринския район на подобласт на Рила и Пирин и Местенската грабенова долина на Македоно – Родопската област. Рилският подрайон има планински и високопланински релеф с подчертано вертикално разчленение, като на запад релефа постепенно става нископланински и хълмист.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Площта на землището е близо 80 км². Градът в последните години е развиващ се курортен център.

Селището има много стара история. В околностите му са са открити много археологически находки, доказващи, че животът не е прекъсвал от ранния неолит насам. При археологически разкопки в района на Сапарева баня са открити много паметници от тракийската древност, които свидетелстват, че траките са оценили рано лечебните качества на бликащите тук минерални води и са ги използвали за лечебни цели.

Преобладаващият планински релеф, стръмните склонове на Кабулския дял на северозападната част на Рила с дълбоко врязаните реки Джерман и Горица, Седемте рилски езера и екологично чистата и почти девствена природна среда създават великолепни условия за планински туризъм. От Сапарева баня и курорта Паничище тръгват някои от най-популярните рилски туристически маршрути за Мальовица, Скакавица, Седемте рилски езера, Ресилловския манастир, Боровец и Рилския манастир.

В града и общината има значителен потенциал за развитие на селски, балнеолечебен, исторически, културен и природен туризъм. Общината работи и за развитие на ски-туризъм в Рила.

Територията на общината частично се припокрива с границите на НП „Рила” и. Част от планинските и горски екосистеми, намиращи се на северните склонове на Рила попадат в границите на Защитената зона „Рила буфер” от Натура 2000. Те са и по-силно застрашени от антропогенен натиск.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

4
Министство
на околната среда и водите

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

1. Основа на заданието.

Към момента за територията на община Сапарева баня не съществува оценка на разпространението на природните местообитания от значение за ЕС (обект на защита по Директива за хабитатите 92/43/ЕЕС и Директива за птиците). Към момента на изготвяне на настоящата оценка не е завършено националното картиране на местообитанията и видовете обекти на Директивите.

Настоящото екологично проучване е насочено към описание и оценка на състоянието на природните местообитания и видовете на територията на общината включени в проекта. Проучването касае само елементи на биологичното разнообразие и не представлява оценка за съвместимост или оценка за въздействие. Резултатите от проучването ще бъдат използвани за изготвяне на оценка на туристическото въздействие и План за развитие на устойчив туризъм (Дейност 1), както и определянето на обекти и места за възстановителни мероприятия (Дейност 3).

Екологичните проучвания вземат предвид последните налични проучвания за състоянието на видове и местообитания, обект на защита по Натура 2000. Оценката на състоянието им е въз основа на Ръководството за определяне на благоприятен природозащитен статус на видове и местообитания в България.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

5
Министство
на околната среда и водите

2. Условия на извършване на оценката.

Срок за изпълнение на проучването е 6 месеца (180 календарни дни), считано от датата на подписване на договора

2.1 Обхват на работата.

Територията на Община Сапарева баня извън териториите на Национален парк Рила и териториите предвидени за разработване на ски-зона.

2.2 Устройство изисквания.

Съвместимост и интегритет с План за развитие на общината.

2.3 Нормативна рамка.

- Общински План за развитие на Община Сапарева баня 2007-2013;
- Национален план за опазване на биоразнообразието (2005-2010);
- КОНВЕНЦИЯ за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Бернска);
- КОНВЕНЦИЯ за биологичното разнообразие;
- КОНВЕНЦИЯ за съхраняване на мигриращите видове диви животни (Бонска);
- Директива за птиците 79/409/ЕИО;
- Директива за местообитанията 92/43/ЕИО;
- ЗАКОН за опазване на околната среда
- ЗАКОН за биологичното разнообразие;
- ЗАКОН за защитените територии;
- ЗАКОН за лечебните растения;
- НАРЕДБА за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазването на защитените зони;

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

- НАРЕДБА за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционните предложения за строителство, дейности и технологии;

2.4 Обосновка на необходимостта. Цели и задачи, предмет на проучването.

2.4.1. Обща цел на проекта.

Общата цел на проекта е «Постигане на благоприятно природозащитно състояние на природи местообитания и видове и смекчаване на неблагоприятните екологични въздействия от развитието на туризма в Община Сапарева баня». Проектта формулира и три конкретни цели:

- Актуализиране и разширяване на информацията за състоянието и въздействията върху защитени природните местообитания и видове в Община Сапарева баня;
- Опазване и възстановяване на природни местообитания и видове, повлияни от инфраструктурни, туристически и устройствени дейности на територията на общината;
- Оценка и смекчаване на антропогенния натиск от развитието на туризма в общината върху природните екосистеми;

И трите посочени конкретни цели са свързани с опазване на природата и преки конзервационни действия. Определянето на обектите на опазване както и конкретните мерки не е възможно без първоначална добра база данни. Ето защо тази дейност цели да подготви последващото изпълнение на проекта като конкретизира и обоснове действията за изпълнение на основните цели на проекта, които от своя страна са пряко свързани и с целите на Оперативната програма Околна среда.

2.4.2. Обосновка.

Привличането на инвестиции в развитието на туристическата инфраструктура и леглова база на територията на общината, е насочено към прилежащата територия на Националния парк. Присъствието на посетителите, както и прекият техен интерес обаче е насочен именно и преди всичко към териториите в НП „Рила“. Ето защо всички дейности свързани, както с подготовката и развитието, така и с осъществяване на туристическите дейности трябва да бъдат съобразени с природозащитните цели на територията, съгласно нейния статут, регламентиран чрез ЗЗТ, ЗБР и Плана за управление на Националния парк.

Възникналите през последните години конфликти между заинтересовани страни по отношение на развитието на туризма в общината, са в резултат именно от липсата на предварителни оценки и съответстващото им планирано развитие на туризма.

Общинската администрация полага големи усилия да смекчава тези конфликти и да не допуска нарушения на екологичното законодателство при развитието на курортната зона, както и да предотвратява неблагоприятни въздействия върху видовете и местообитанията. За постигането на това обаче, общинската администрация се нуждае от по-детайлна и актуална информация за разпространението на природните местообитания видове обект на защита по ЗБР. Проучването на поемния капацитет на територията и определяне на границите на допустимите промени (дейност 1 от проекта), които ще се развиват паралелно, ще насочат бъдещите инвестиционни проекти така, че те да не доведат до нарушения в природните екосистеми и загуба на биоразнообразие.

Извършените до момента инвестиционни дейности, свързани с туристическа инфраструктура задължително включват мероприятия за рекултивация на частично и временно нарушените терени. Стандартната рекултивация обаче

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

невинаги води до създаване на пълноценна залесена площ с видов състав и екологични функции близки до естествения хабитат. Необходими са още данни за пространственото разположение на ценните видове, хабитати и други природни обекти, за да не се допускат бъдещи увреждания, както и да се предвидят адекватни възстановителни мероприятия.

С тази дейност проектът съответства на главната стратегическа цел на Оперативната програма, а именно: подобряване, запазване и възстановяване на естествената околна среда и развитие на екологичната инфраструктура. Реализирането на екологичните проучвания създаде нужната актуална база данни, анализи и оценки за опазване и поддържане на ценните местообитания и видове и ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитените, видове, зони територии и свързаните с тях природни компоненти.

В проекта са предвидени дейности за популяризиране на местообитания и видове, обект на защита с цел тяхното разпознаване като такива подлежащи на защита от държавата. С това пряко ще се ангажират и местната общественост, както и посетителите в региона с идеята за опазване и ограничаване на отрицателните въздействия върху биоразнообразието в района.

2.4.3. Предмет на заданието, цели и задача на проучването и оценката.

Заданието цели да се анализират всички актуални налични литературни източници и да се допълни липсващата информация чрез посещение на терен и анкетиране на местни специалисти и експерти. В резултат на обработка ще бъдат съставени първоначални карти на местообитанията. За отделните типове местообитания, да се оцени техния природозащитен статус, съгласно възприетата в страната методика .

Потенциалните граници на местообитанията ще бъдат очертани с помощта на ГИС модел - като се използват и данни от картирането по проект „Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България” и друга налична информация,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moew.government.bg

която ще бъде предоставена от възложителя. Основата, на която ще се извършва картирането е слой LESO, в мащаб 1: 10 000.

След съпоставка с информацията на терен са изготвени окончателни карти за всяко от установените местообитания. Направена е и оценка на природозащитното състояние като е използвана методиката от Ръководството за определяне на благоприятен природозащитен статус на видове и местообитания в България.

3. Резултати от проучванията.

3.1 Природо-географска характеристика.

Територията на Общината има разнообразен релеф - равнинна част от Дупнишката котловина и част от долината на река Джерман, стръмните склонове на Рила към Сапарева баня и с. Овчарци и ниската планинска верига със заоблени и лесно достъпни склонове на Верила. Надморската височина варира в големи граници, от 600 до над 2600 метра, което е причина за разнообразния физикогеографски облик на общината. Част от територията на общината попада в границите на Национален парк Рила, където собствеността е изключителна (публична) държавна.

Основната част от природните местообитания, свързани с двете директива са разположени по северните склонове на Рила, Лакатишка Рила и част от най-южните склонове на Верила. Лакатишка Рила е най-северният и най-нисък дял на Рила. Името му произлиза от най-голямата извираща от него река Лакатица. Още е известен като Доспейската планина, на името на съседното село Доспей. За разлика от другите дялове Лакатишка Рила няма алпийски, субалпийски релеф и ледникови езера. По-голямата част е покрита с гори и доста пасища по билото. Най-високият връх е Зекирица 1728 m, други - Белчаница 1654 m, Сухарево 1636 m, Ръжана 1581 m, Викалата 1555 m, Цвичила 1517 m, Каркъмо 1498 m, Бели камък 1447 m, Капаклия 1423 m, Цар Шишман 1418 m, Марко 1411 m, Елова могила

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

1262 m, Радомирица 1229 m, Хайдушка могила 1224 m, Борска могила 1157 m. Единственият маркиран туристически маршрут Е4 свързва Витоша, Верила, Рила, Пирин и Славянка. Лакатишка Рила е предложена като част от НАТУРА 2000 в зона Рила буфер – сега Рила север.

3.2 Защитени територии и зони.

На територията на общината попадат следните защитени територии по Закон за Защитените територии (ЗЗТ):

1. Национален парк Рила – ок. 4300 ха (изключителна държавна собственост);
2. Природна забележителност Водопад Горица - 9,7378 ха;
3. Резерват Скакавица (в границите на Националния парк - 83,2793 ха;

На територията на общината попадат и части от зони по Директивата за хабитатите и Директивата за птиците, като ОВМ:

1. По директива за местообитанията –
 - а. Защитена зона Рила с код BG0000495 – (съвпада с НП Рила) – с около 4300 ха в землището на общината, която е едновременно и ОВМ (орнитологично важно място с код BG055).
 - б. Защитена зона Верила BG0000308 – около 74,4 ха
 - в. Защитена зона Рила-север BG000629 (неприета, част от Защитена зона Рила-буфер BG0001188 - неприета);

Общо на територията на общината до момента биоразнообразието се опазва с различните режими и подходи на площ от 10 984,1 ха – по-голямата част от която под режима на защитени зони, а почти цялата останала част под режима и на двата основни природозащитни закона в България – ЗЗТ и ЗБР.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Голямата част от местообитанията на приоритетните видове и природни местообитания, включени като цели в настоящата оценка, попадат в тези близо 11 000 ха.

3.3 Целеви видове.

В рамката на подготвителните работи и предварителната оценка са анализирани редица данни, за целите на което са предприети следните дейности:

- Литературна справка;
- Базисна информация от ИАОС и органите на МОСВ (ДНП, РИОСВ, БД), ангажирани с мониторинга на вида;
- Обработена информация от актуални таксации (за ловни видове), анкетна информация и динамика на числеността (плътността) на популациите за района на общината (доколкото данните позволяват отделяне). За видовете, за които има данни и полово-възрастова структура;
- Други обработени данни от завършени и съществуващи проучвания и проекти;
- Оценка на числеността, праговите стойности и ограничаващите фактори и условия;
- Таблица с конзервационни статуси (ЗБР, IUCN, други);
- Информация за разпространение на вида в различните по характер територии в рамките на общината (срещаемост и степен на привързаност в отделните подтипове местообитания) и характер на пребиваване. Оценка на значимостта на териториите за вида;
- Отрицателно действащите фактори, тяхното наличие и характеристики; състояние и степен на застрашеност на вида и местообитанията; друга информация (съгласно методика, която ще бъде съгласувана с възложителя);

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

- Карта на терена и разпространението на вида на територията на общината. Картата да включва местообитанията на вида, включително техните качества и прогнозната (очаквана) плътност/срещаемост за всеки тип местообитание, заедно с източниците на неблагоприятни въздействия и прогнозен обхват на тяхното влияние;

След завършването на подготвителния етап и анализа на всички налични данни (до 2 месеца след подписване на договора), е подготвен План за теренни работи (инвентаризация/картиране), в който са посочени конкретните места и маршрути за посещение, предвидените методики, както и предвидените периоди на посещение. Методиките за проучване се базират на съществуващите практики, така че данните да имат съпоставимост с тези от предишни наблюдения.

Местата за инвентаризация са приоритизирани с оглед на:

- Наличието/липсата на данни за вида;
- Застрашеност на местообитанията - напр. територии от значителен инвестиционен интерес; Тези територии не влизат в настоящото проучване, тъй като са предмет на специални административни механизми и екологични оценки.
- Места от особено значение за вида/местообитанието;

При оценяване застрашеността на местообитанията и видовете са взети предвид следните елементи:

- Значението на териториите за опазването на вида;
- Наличие на негативни фактори – характер (периодични, случайни, постоянни), сила на въздействието, произход (антропогенен, естествен, вторично естествен и др.), прагове на рисковите стойности (ако са определими);

3.4 Теренни работи.

След приемане плана за теренни работи в определените за наблюдения райони и зони, се направени проверки за разпространението на видовете и техните количествени характеристики, характера на пребиваване и степента на достоверност за гнездене (за птиците). В рамките на теренните проучвания е събрана и допълнителна и актуална информация необходима за определяне на популационните характеристики, както и за тяхната динамика.

По време на теренната работа са картирани и отразени източниците на антропогенно натоварване и въздействие, включително характера и степента на всяко от въздействията върху съответния вид и неговите местообитания.

При изследването на бозайници са изследвани обекти свързани с жизнения цикъл (хралупи, бърлоги, дупки, гнезда, маркировки на територия). Получените теренни данни са обработени с Географска информационна система.

При теренните работи са обхванати максимално териториите и са отчетени показателите във всички представени типове местообитания.

Анкетите с експерти, горски работници, ловци, местни хора и туристи са проведени успоредно с теренните работи и картиране, както и в края на полевия сезон.

Проучванията включват най-малко посочените видове, обект на защита съгласно националното и европейското природозащитно законодателство. За изброените видове е дадена екологична оценка, оценка на консервационната значимост, природозащитния статус, съгласно описаните по-долу изисквания.

Дати на посещение:

02-07. Май. 2012 г. За гръбначни животни

05-12. Юни. 2012 г. За гръбначни животни и местообитания

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

02-09. Август. 2012 г. За гръбначни животни и местообитания

04-09. Септември. 2012 г. Провеждане на анкети, посещение на местообитания

При теренните посещения са използвани :

- GPS Garmin 60CSx;
- Бинокъл Olympus 10X50;
- БПЦ 8X40;
- Автомобили с повишена проходимост.

3.5 Минимални показатели за видовете.

Минималните показатели, които са взети предвид при изследванията на видовете, за които това е било възможно, са:

- Брой находища; - описани са броят находища (когато видът е установен);
- Плътност на популацията в находището – направена е приблизителна оценка на броя индивиди на единица площ за находищата и средно за цялото подходящо местообитание на територията на община Сапарева баня;
- Обща площ на заселените с вида местообитания в общината - площ според установените находища;
- Обща площ на потенциалните находища в общината - приблизителна площ по експертна оценка на местата, които са подходящи като биотоп и като условия за развитие на вида (места за хранене, размножаване, почивка), включително в различните жизнени цикли;
- Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания; Този показател е определен за видовете, които се влияят от съответната фрагментация на местообитанията.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

- Успешно размножаване/степен на достоверност – за птиците по 16 степенната международна категоризация за другите видове по експертна оценка;
- Полова и възрастова структура, смъртност – ако има литературни данни за тези показатели;
- Хранителна база - оценява се след съпоставка с биологията на вида по литературни данни ;
- Наличие на биокоридори между находищата – за видовете, които се нуждаят от тях;
- Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения; Този показател е определен за видовете, които се влияят от съответната фрагментация на местообитанията.

3.6 Описание и разпространение на целеви местообитания по Директива 92/43/ЕИО.

За описанието и картиране на местообитанията са използвани справки с литературни източници, лесоустройствени данни, данни от МОСВ, действащи и завършени проекти по проучване и картиране на местообитанията. Допълнителна информация носят и посещения на терен на територията на общината.

Местообитанията, предмет на проучване и оценка във връзка с целите на настоящата разработка са следните:

- 9110 Букови гори от типа *Luzulo Fagetum*;
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo Fagetum*;
- 9170 Дъбово габърви гори от типа *Galio Carpinetum*;
- 9180 Смесени гори от съюза *Tilio Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- 91BA Мизийски гори от обикновена ела;

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

- 91CA Рило Родопски и Старопланински бялборови гори;
- 95A0 Гори от бяла и черна мура;

Оценката на площта на всяко от природните местообитания е направена въз основа на справка с данни от лесоустройствен проект, теренни наблюдения и анализ на резултатите от следните проекти:

- „Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България” 2005 – 2006 г.;
- „Развитие на националната екологична мрежа Натура 2000, етап 2009“ (2009-2010 г.);
- „Оптимизиране на националната екологична мрежа Натура 2000 и научни основи за нейното развитие“ (2007-2008 г.);
- Проучвания, свързани с подготовката на Червена книга на България, том III – местообитания – 2007 – 2008 г.;
- Проект: „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – 2011-2013 г.;
- Данни от лесоустройствени проекти;

**3.6.1. Букови гори от мунa *Luzulo-Fagetum* (*Luzulo-Fagetum* beech forests).
PAL.CLASS.: 41.11. Код 9110.**

Описание.

Местообитанието представлява букови гори, развиващи се на бедни, понякога ерозирали, кисели - във Врачанска планина и на карбонатни, сухи до свежи почви. Заемат както сенчести, така и припечени изложения. Преобладаващ дървесен вид е *Fagus sylvatica*. Често пъти на по-големи надморски височини букът образува смесени съобщества с *Abies alba* и *Picea abies*. Съотношението между бука, елата и смърча е променливо, като видовете имат най-често групово разположение. Като

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

съпътстващи дървесни видове с единично участие се срещат *Sorbus aucuparia*, *Populus tremula*, *Pinus sylvestris*. Местообитанието се среща в два подтипа :

- Типични ацидофилни букови гори – асоциация *Luzulo-Fagetum*;
- Ацидофилни букови гори върху сипеи и каменисти терени. Отличават се с голямо участие на мъхове (*Isoetecium alopecuroides*, *Plagiomnium affine*, *Homalothecium lutescens*, *Polytrichum juniperinum*, *Brachythecium velutinum* и др.) и мезофилни видове (*Galium odoratum*, *Mycelis muralis*, *Cardamine bulbifera* и др.) - *Geranium macrorrhizum-Fagus sylvatica*;

Характеризиращи; видове растения.

Fagus sylvatica, *Abies alba*, *Picea abies*, *Luzula luzuloides*, *Polytrichum formosum*, *Lerchenfeldia flexuosa*, *Calamagrosti; arundinacea*, *Vaccinium myrtillus*, *Pteridium aquilinum*, *Poa nemoralis*, *Oxalis acetosella*, *Dicranum scoparium*, *Polytrichum juniperinum*, *Leucobryum glaucum*.

Разпространение в страната и национална оценка.

Стара планина, Рила, Родопи, Беласица, Средна гора, Лозенска планина, Осогово, Врачанска планина. Общата площ на местообитанието в страната се оценява на 8470,577 ha.

Разпространение на територията на общината.

Разпространено е южно и източно от Сапарева баня. Общата площ на местообитанието на територията на Общината баня в резултат на изпълнението на дейностите по настоящия проект е определена на 119,6 ha. Приложение 6.2

Местообитания, с които дадения тип се свързва в комплекси най-често.

9130, 9170, 9410, 91BA.

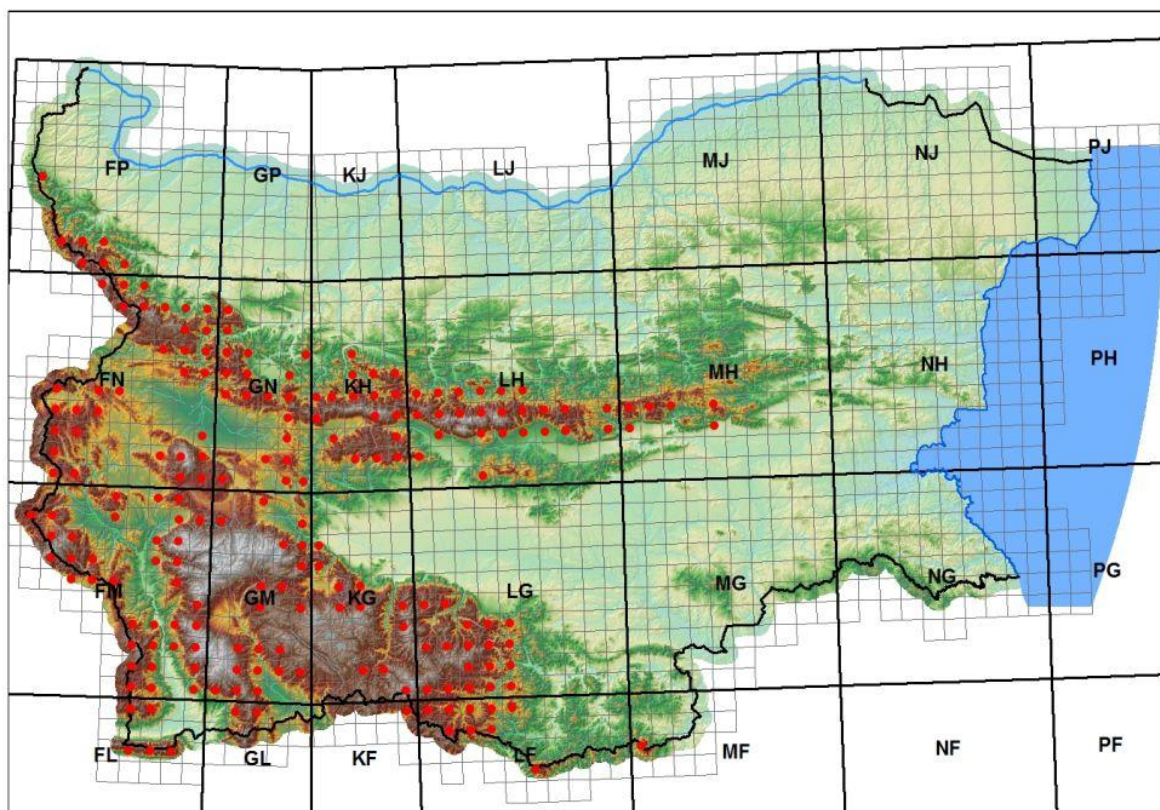
Национална оценка и представеност (%) на Букови гори от типа Luzulo-Fagetum в мрежата Натура 2000 в страната и на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-1, Фигура № 3.6-1 и Приложение № 6 към доклада).

Таблица № 3.6-1.

Представеност на местообитание 9110 в зоните по директивата за хабитатите в рамките на проучваната територия.									
Код на зона	BG Име на зона	Площ на зона в ha	% от площта на зоната	Площ на хабитата в ha	Площ на територията на общината	REPRESENT	REL_SURFACE	CONSERVE	GLOBAL
BG0000308	Верила	6443,4218	0,09	5,799	0	A	C	B	B
BG0000629	Рила – север*	21073,0858	0,18	37,2213	119,6 ha.	B	C	B	B
Общо Община Сапарева баня					119,6 ha.				

*Част от Проекто-зона Рила буфер BG0001188

***Разпространение на Букови гори от типа Luzulo-Fagetum в страната.
Фиг. № 3.6.1.-1.***

**3.6.2. Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum* (*Asperulo-Fagetum* beech forests)
PALCLASS.: 41.13. Код 9130.**

Описание.

Мезофилни букови гори, развиващи се на неутрални или близки до неутралните почви. Преобладаващ дървесен вид е *Fagus sylvatica*. В по-високите части на планините букът образува смесени насаждения с *Abies alba* и *Picea abies*. Доминиращите видове в тревния етаж са: *Galium odoratum*, *Anemone nemorosa*, *Lamium galeobdolon*, *Cardamine bulbifera*, *Aremonia agrimonoides* и *Melica uniflora*. Като цяло този вид букови гори се характеризира с по-богат и по-разнообразен видов състав на тревния етаж в сравнение с останалите букови гори в България. В страната са разпространени следните подтипове:

- Типични мезофитни букови гори – асоциация *Asperulo-Fagetum*;
- Мезофитни букови гори върху бедни почви и със сравнително по-нисък склоп – асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*;
- Мезофитни букови гори, преходни към асоциация *Luzulo-Fagetum* - *Luzula sylvatica*–*Fagus sylvatica*;
- Смесени буково-елови и буково-смърчови гори - *Abies alba*-*Fagus sylvatica*;
- Хигромезофилни и мезохигрофилни букови гори с участие на *Lunaria rediviva*, *Petasites albus*, *Carex remota*, *Circaea lutetiana*, *Phyllitis scolopendrium*, *Umbilicus erectus*. Тук се отнасят и реликтните гори с *Laurocerasus officinalis* – асоциация *Umbilico erecti-Fagetum*.
- Преходни към Мизийските букови гори (*Potentilla micrantha*, *Pyrus pyraeaster*, *Helleborus odorus*, *Rosa arvensis*) – асоциация *Allio ursini-Fagetum*.

Характеризиращи видове растения.

Fagus sylvatica, *Abies alba*, *Picea abies*, *Anemone nemorosa*, *Lamium* *galeobdolon*, *Galium odoratum*, *Melica uniflora*, *Aremonia agrimonoides*, *Cardamine*

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

bulbifera, C. pectinata, Mycelis muralis, Sanicula europaea, Viola reichenbachiana, Syphytum tuberosum, Allium ursinum, Mercurialis perennis, Corydalis spp., Pulmonaria spp.

Разпространение в страната и национална оценка.

Широко разпространено в планини и предпланини - Стара планина, Витоша, Рила, Родопи, Пирин, Руй, Осогово, Беласица, Средна гора, Влахина, Врачанска, Конявска, Лозенска и Васильовска планини, Микренски възвишения. Площта на местообитанието на национално ниво е 2 710,2 км².

Разпространение на територията на общината.

На територията на общината попадат около 600 ха, в същите райони както и 9110. Приложение 6.3.

Местообитания, с които дадения тип се свързва най-често на терена.

9110, 9150, 9170, 9180, 91BA, 91E0, 91S0, 9410;

Библиографска справка.

Автори: Пенев и др. (1969); Horvat et al. (1974); Michalik (1990, 1993); Бондев (1991); Гарелков, Стипцов (1995); Павлов, Димитров (2003); Русакова и др. (2004).

Национална оценка и представеност (%) на Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum* в мрежата Натура 2000 в страната и на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-2, Фигура № 3.6-2 и картния материал представен в Приложение № 6 към доклада).

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

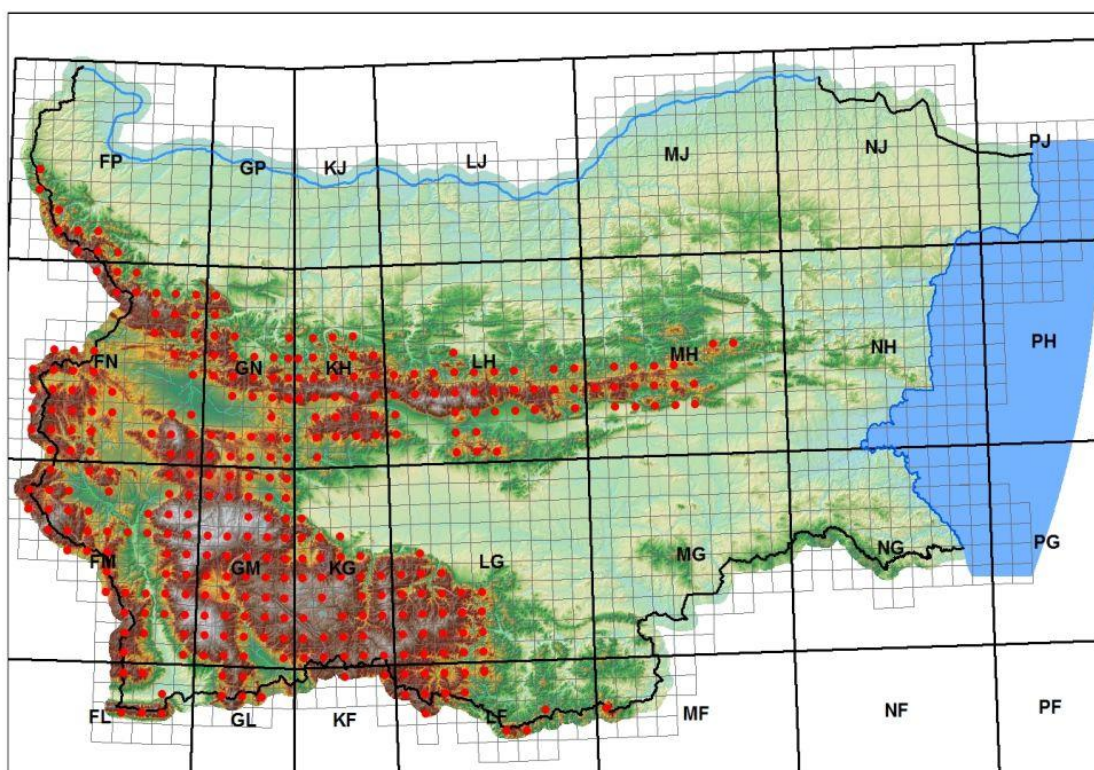
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Таблица № 3.6-2.

Представеност на местообитание 9130 в зоните по директивата за хабитатите в рамките на проучваната територия.									
код на зона	име на зона	площ на зона в ha	процент от площта на зоната	площ на хабитат а в ha	Площ на територията на общината (ha)	REPRES ENT	REL_S URF	CONSE RVE	GLO BAL
BG0000308	Верила	6443,42181	38,187	2460,549485	0	A	C	B	A
BG0000629	Рила север (Проекто-зона Рила буфер и екокоридор Рила-Верила.)	21073,0858	13,1136805	2763,457147	600,3099	A	C	B	B
Общо за общината					600,3099				

Разпространение на Букови гори от типа *Asperulo-fagetum* в страната.
Фиг. № 3.6-2

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

Министство
на околната среда и водите

3.6.3. Дъбово-габъррови гори от типа *Galio-Carpinetum*. (*Galio-Carpinetum* oak-hornbeam forests). PAL. CLASS.: 41.261; 41.262. Код 9170.

Описание.

Смесени мезофилни гори с преобладаване на *Quercus petraea* agg. и *Carpinus betulus* и с участието на *Fagus sylvatica*, *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos*. В тревния етаж преобладават *Cardamine bulbifera*, *Convallaria majalis*, *Festuca heterophylla* и *Mercurialis perennis*. Развиват се в долната част на буковия пояс (над 500 m н.в.). Имат тясна връзка с мезофилните букови гори.

Характеризиращи видове растения.

Quercus petraea agg. (вкл. *Quercus dalechampii*), *Carpinus betulus*, *Tilia cordata*, *T. platyphyllos*, *Acer platanoides*, *Sorbus torminalis*, *S. domestica*, *Acer campestre*, *Ligustrum vulgare*, *Cardamine bulbifera*, *Convallaria majalis*, *Festuca heterophylla*, *Mercurialis perennis*, *Corydalis* spp., *Scilla bifolia*, *Poa nemoralis*, *Stellaria holostea*.

Разпространение в страната и национална оценка.

Местообитанието е застъпено в Западна Стара планина, по-ограничено в Централна и Източна Стара планина, Предбалкана, Витоша, Средна гора, Североизточна Рила, северните склонове на Западни Родопи. Площта на местообитанието на национално ниво е 2 491,1 км².

Разпространение на територията на общината.

На територията на общината попадат около 900 ха. Приложение 6.4

Местообитания, с които дадения тип се свързва най-често на терена.

9130, 9150, 9180, 91G0, 91M0.

Библиографска справка.

Автори: Пенев и др. (1969); Horvat et al. (1974); Бондев (1991).

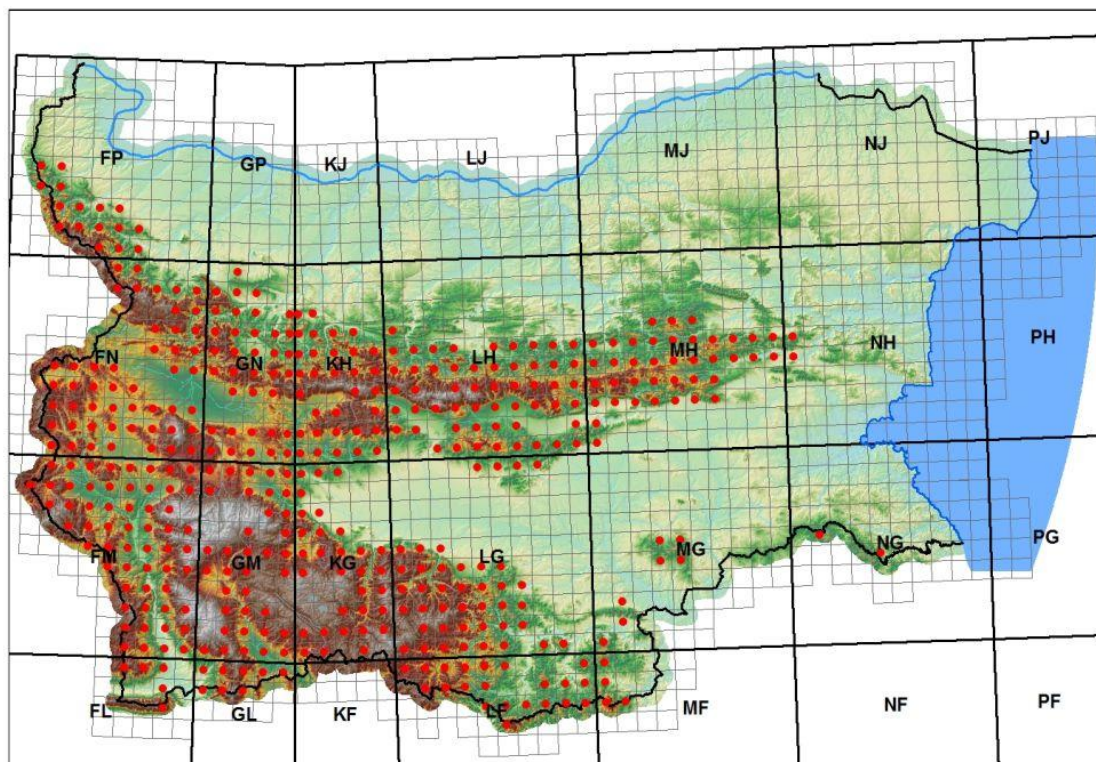
Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Национална оценка и представеност (%) на Дъбово-габърски гори от типа Galio-Carpinetum в мрежата Натура 2000 в страната и на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-3, Фигура № 3.6-3 и Приложение № 6 към доклада).

Таблица № 3.6-3.

Код на зона	Име на зона	Площ на зона в ha	% от площта на зоната	Площ на хабитата в ha	Площ на територията на общината (ha)	REPRESENT	REL_SURF	CONSERVE	GLOBAL
BG000308	Верила	6443,42181	16,519	1064,388848	Няма точна оценка – около 753	A	C	B	B
BG000629	3	21073,0858	1,40141336	295,3210392	155,9376	A	C	B	B
Общо за общината					908,9376				

Разпространение на Дъбово-габърски гори от типа Galio-carpinetum в страната
Фиг. № 3.6-3

3.6.4. *Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове (*Tilio-Acerion* forests of slopes, screes and ravines), PAL. CLASS.: 41.4, Код 9180.

Описание.

Смесени вторични гори на *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*, *Fagus sylvatica*, *Ulmus glabra*, *Tilia cordata* от съюз *Tilio-Acerion*. Развиват се в пониженията с отложени почви на сипеи и стръмни скални склонове - най-често варовикови и рядко силикатни. В тревния етаж участват видове, характерни за буковите гори. Разпространени са следните подтипове:

- Хигрофилни и сциофилни гори, доминирани главно от *Acer pseudoplatanus* и отнасящи се към подсъюз *Lunario-Acerenion*;
- Ксеротермофилни гори, типични за сухи и по-топли сипеи, доминирани главно от липи (*Tilia cordata*, *T. platyphyllos*) и отнасящи се към подсъюз *Tilio-Acerenion*.

Характеризиращи видове растения.

- *Lunario-Acerenion*: *Acer pseudoplatanus*, *A. hyrcanum*, *Fraxinus excelsior*, *Lunaria rediviva*, *Ulmus glabra*, *Allium ursinum*, *Mercurialis perennis*, *Actaea spicata*;
- *Tilio-Acerenion*: *Tilia cordata*, *T. platyphyllos*, *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Quercus* spp., *Anemone nemorosa*, *Corydalis* spp., *Primula veris*;

Разпространение в страната.

Стара планина, Западни Родопи, Рила и вероятно и на други места в планините.

На територията на общината местообитанието е представено на площ около 77,3 ха по северните склонове на Рила. Почти половината от местообитанието (около 34 ха) е в рамките на проекто-зоната Рила север. *Приложение 6.5*

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Местообитания, с които дадения тип се свързва най-често на терена.

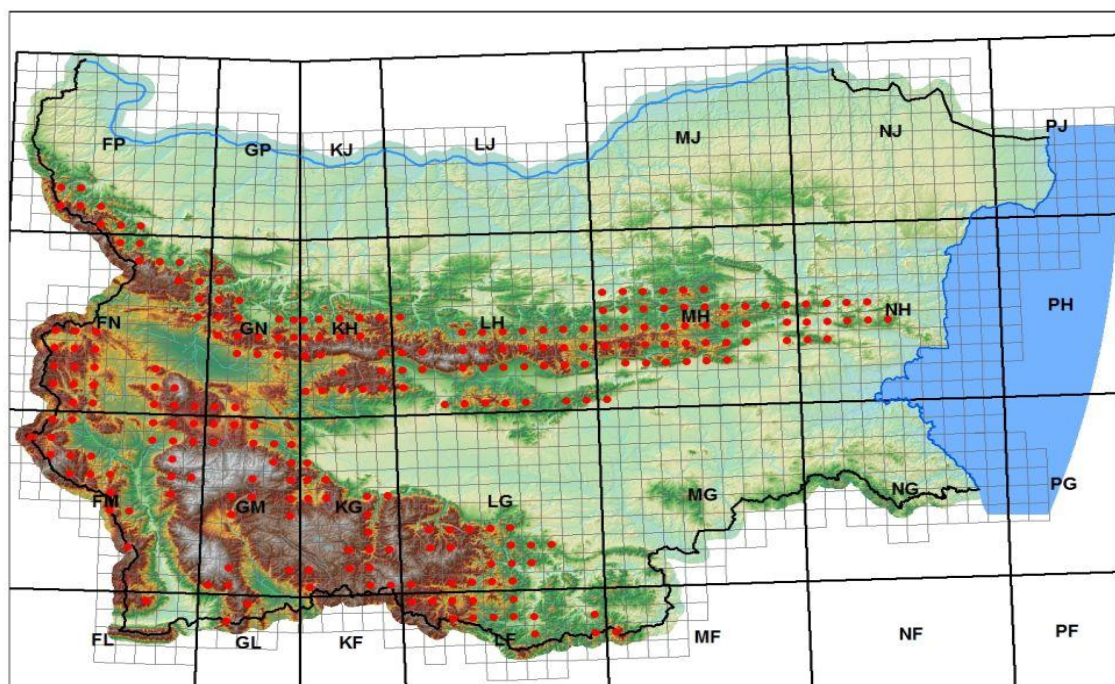
Местообитания с които се смесва 9110, 9130, 9150, 9170, 91G0, 91M0. Промени в почвените условия или във влажността водят до преход към букови гори (9150, 9110) или към термофилни дъбови гори (91M0).

Национална оценка и представеност (%) на Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове в мрежата Натура 2000 в страната и на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-4, Фигура № 3.6-4 и картния материал представен в Приложение № 6 към доклада).

Таблица № 3.6-4.

Код на зона	Име на зона	Площ на зона в ha	% от площта на зоната	Площ на хабитата в ha	Площ на територията на общината (ha)	REPRESENT	REL_SURF	CONSERVE	GLO BAL
BG000 0308	Верила	6443,42181	2,082	134,152042	0	A	C	B	B
BG000 0629	Рила – север	21073,0858	0,039304	8,282565838	77,3529	A	C	B	B
Общо за общината					77,3529				

Разпространение на Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове.
Фиг. № 3.6-4.

3.6.5. Мизийски гори от обикновена ела. Moesian silver fir forests. PAL.CLASS.: 42.16. Код 91BA.

Описание.

Гори с преобладаване на *Abies alba*, монодоминантни или смесени с *Fagus sylvatica*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Разпространени са в планините, на сенчести места в долните части на склоновете, върху кисели, дълбоки и влажни почви.

Характеризиращи видове растения.

Abies alba, *Oxalis acetosella*, *Luzula sylvatica*, *Cardamine bulbifera*, *Galium odoratum*
Athyrium filix-femina.

Разпространение в страната и национална оценка.

Високите планини Рила, Родопите, Стара планина, Осогово, Пирин и др. Площта на местообитанието на национално ниво е 276,1 км². Разпространение в рамките на общината (33 Рила север) 513,1532 ха.

Местообитания, с които дадения тип се свързва най-често на терена.

Местообитанието формира петна предимно в буковия пояс, където се смесва и/или граничи най-често с 9130, 9110 и 9410.

Библиографска справка.

Автори : Бондев (1991); Горунова, Кочев (1991); Русакова (1993).

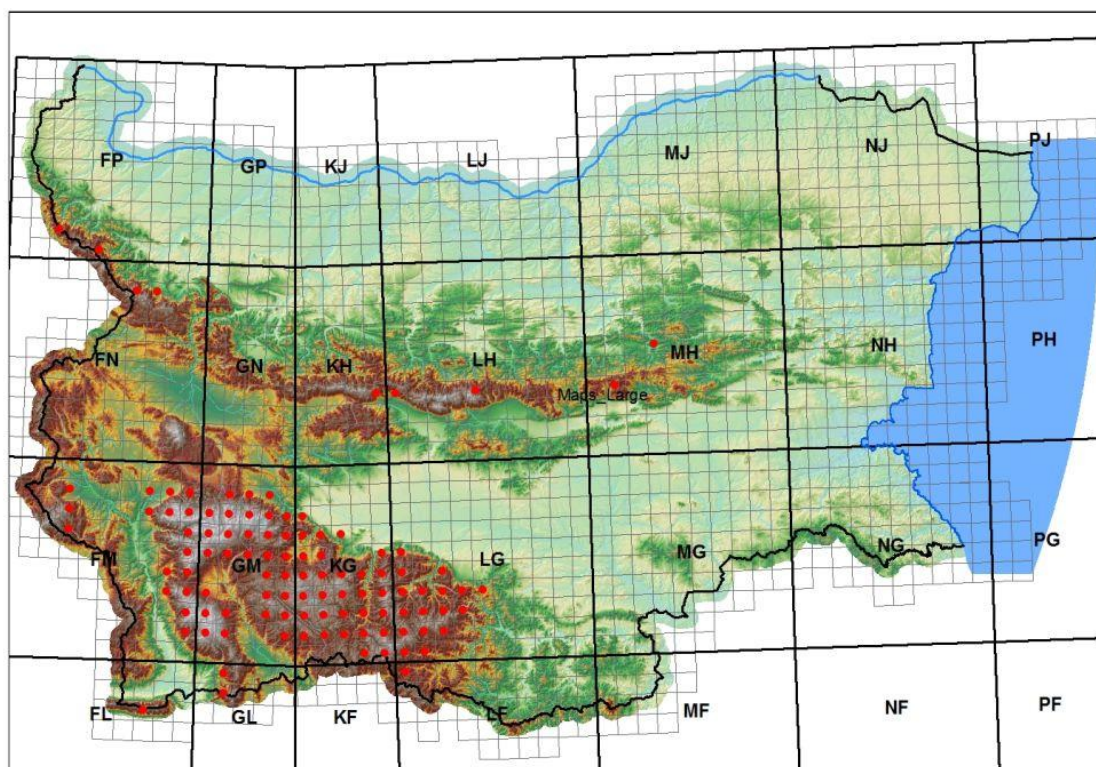
Национална оценка и представеност (%) на Мизийски гори от обикновена ела в мрежата Натура 2000 в страната и на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-5, Фигура № 3.6-5 и картния материал представен в Приложение № 6 към доклада).

Таблица № 3.6-5

Код на зона	Име на зона	Площ на зона в ha	Процент от площта на зоната	Площ на хабитата в ha	REPRESENT	REL SURF	CONSERVE	GLOBAL
BG000 0629	Рила - север	21073,0858	2,4	513,1532	A	B	B	B
Общо за общината				513,1532				

Разпространение на Мизийски гори от обикновена ела Фиг. № 3.6-5

3.6.6. Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори (Rhodopide and Balkan Range Scots pine forests). PAL.CLASS. 42.5C2, 42.5C3. Код 91CA.

Описание.

Гори, доминирани от *Pinus sylvestris*, на планински склонове със слънчеви изложения предимно на силикатни и по-ограничено на варовикови терени. Имат разнообразна структура и богат видов състав.

Характеристика на растенията.

Pinus sylvestris, Vaccinium vitis-idaea, V. myrtillus, Juniperus communis, Chamaecytisus absinthioides, Genista rumelica, Digitalis viridiflora, Calamagrostis arundinacea, Luzula luzuloides, Pyrola chlorantha, Dicranum scoparium.

Разпространение в страната и национална оценка.

Във високите планини с формиран иглолистен пояс - Родопи, Пирин, Рила, Стара планина, Осогово и по-ограничено в останалите планини. Национална представеност 150304,67 ха

Разпространение на територията на общината.

На територията на общината са определени 742,4580 ха. Разположени са в средно и високопланинския пояс по северните склонове на Рила, на изложения с южна компонента.

Местообитания, с които дадения тип се свързва най-често на терена.

Местообитанието е свързано с пояса на иглолистните гори, където заема предимно южни и припечни склонове. Граничи и/или се смесва с 9110, 91ВА, 9410, 95А0.

Библиографска справка.

Автори : Бондев (1991); Горунова, Кочев (1991); Русакова (1973).

Национална оценка и представеност (%) на Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори в мрежата Натура 2000 в страната и на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-6, Фигура № 3.6-6 и картния материал представен в Приложение № 6 към доклада).

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

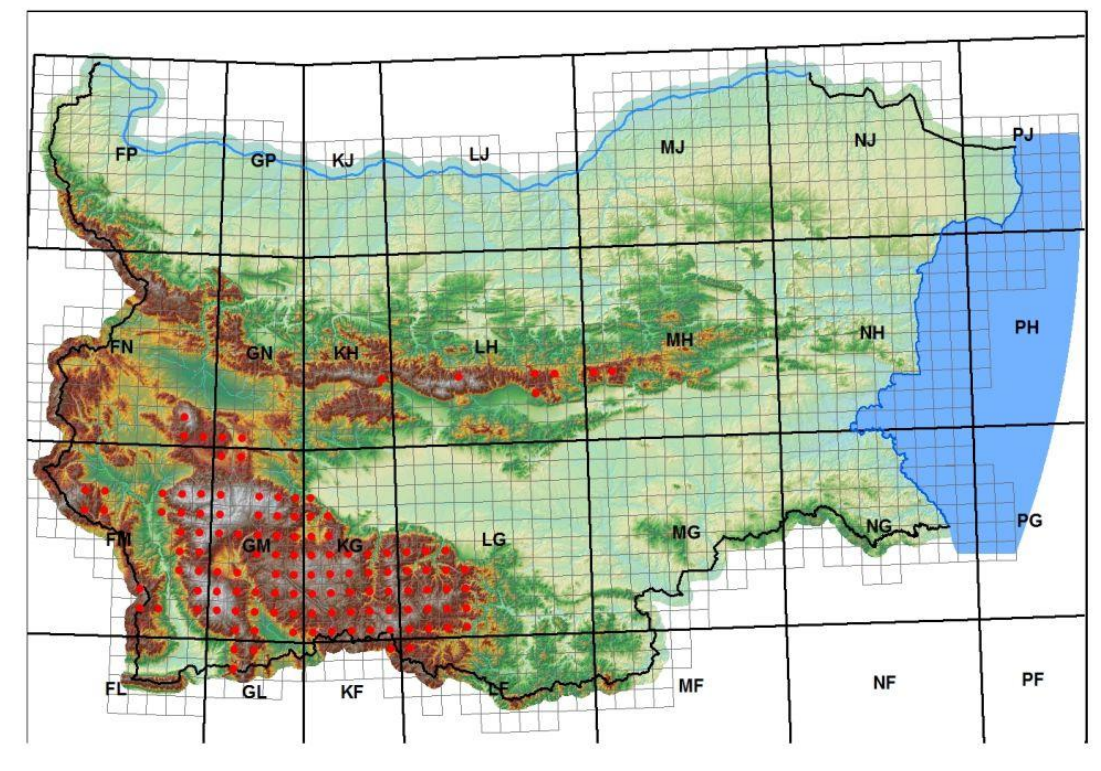
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Таблица № 3.6-6

Код на зона	Име на зона	Площ на зона в ha	% от площта на зоната	Площ на хабитата в ha	Площ на територията на общината (ha)	REPRESENT	REL_SURF	CONSERVE	GLOBAL
BG000308	Верила	6443,42181	16,519	1064,388848	0	A	C	B	B
BG000629	Рила – север	21073,0858	21,58947	4549,567136	742,4580	A	C	B	B
Общо за общината					742,4580				

Разпространение на Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори
Фиг. № 3.6-6

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

Министство
на околната среда и водите

**3.6.7. Гори на бяла и черна мура (High oro-Mediterranean pine forests). PAL.CLASS.
42.716, 42.723, 42.724, 42.725. Код 95A0.**

Описание.

Високопланински гори на реликтните за Балканския полуостров *Pinus peuce* и *Pinus heldreichii*. Екологично, флористично и синтаксономично се разграничават два типа:

- А) 42.723, 42.724, 42.725 - Гори на *Pinus peuce*, развиващи се на силикатни терени между 1700 и 2100 m н.в.
- Б) 42.716 - Ксерофитни гори на *Pinus heldreichii*, развиващи се изключително върху варовикови субстрати в диапазона 1400-2200 m н.в.

Характеризиращи видове растения.

- А) *Pinus peuce*, *Pinus mugo*, *Vaccinium myrtillus*, *Luzula sylvatica*, *Calamagrostis arundinacea*.
- Б) *Pinus heldreichii*, *Festuca penzesii*, *F. pirinensis*, *Calamagrostis arundinacea*, *Thymus pannonicus*, *Orthilia secunda*.

Разпространение в страната и национална оценка. Площта на местообитанието на национално ниво е 154,0 км². В рамките на общината местообитанието е от подтип А и заема около 32,21 ха, формиращи горната граница на гората между 1850-2000 м.н.в. северно от м. Белия кладенец.

- А) Главно в Рила и Пирин, където формират горната граница на гората, и по-ограничено в Централна Стара планина.
- Б) Пирин и Славянка.

Местообитания, с които дадения тип се свързва най-често на терена.

Местообитанието граничи и/или се смесва с

- А) 4070, 9410.
- Б) 9530.

Библиографска справка.

Автори : Пенев и др. (1969); Велчев, Русакова (1990); Vulchev (2000).

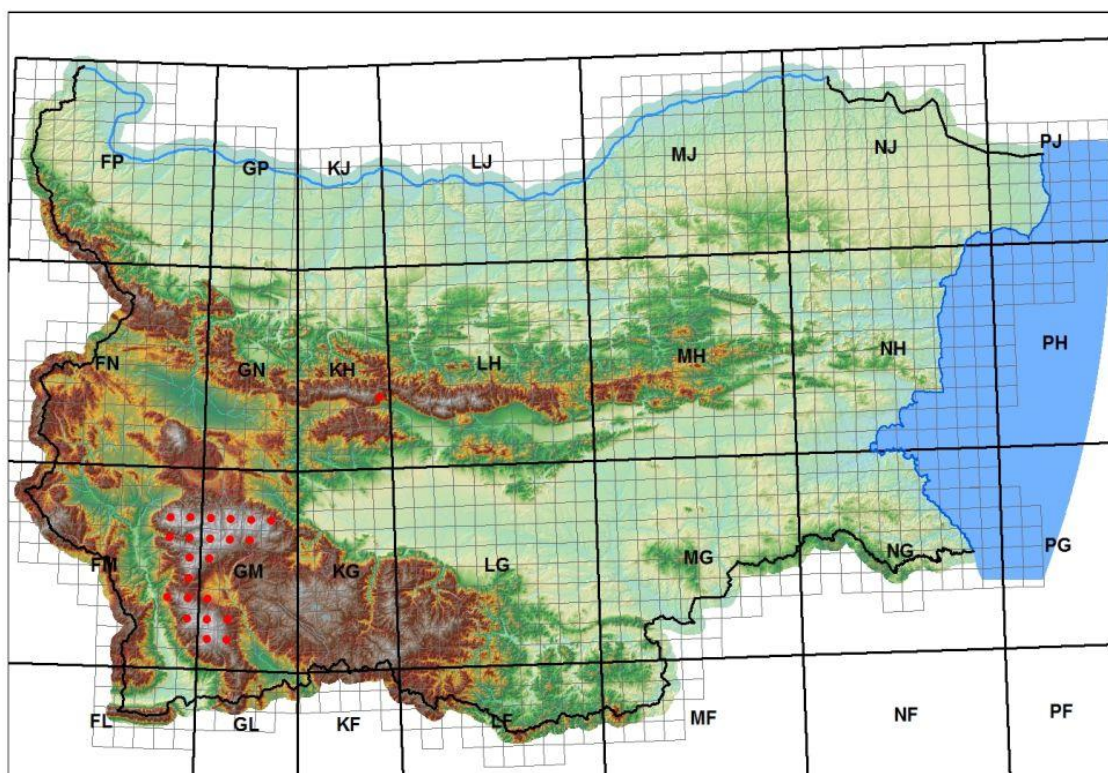
Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Национална оценка и представеност (%) на Гори на бяла и черна мур в мрежата Натура 2000 на територията на община Сапарева Баня (вж. Таблица № 3.6-7, Фигура № 3.6-7 и картния материал представен в Приложение № 6 към доклада).

Таблица № 3.6-7.

Представеност на местообитание 95A0, Гори на бяла и черна мур, в зоните по Натура 2000								
Код на зона	BG Име на зона	Площ на зона в ha	Процент от площта на зоната	Площ на хабитата в ha	REPRESENT	REL_SURF	CONSERVE	GLOBAL
BG0000629	Рила - север	21073,0858	1,52417176	32,22	A	B	B	B
Общо за общината				32,22				

Разпространение на гори на бяла и черна мур Фиг. № 3.6-7

3.6.8. Ценни природни местообитания и антропогенен натиск върху тях.

Увредени местообитания (обект на опазване съгласно ЗБР извън границите на НП Рила на територията на общината). Фокусът е върху горски екосистеми на северните склонове на Рила, прилежащи до границата на НП Рила.

В рамките на настоящата оценка е установено увреждане и тенденция към влошаване на състоянието, вкл. лошо възобновяване или намаляване на площта на следните местообитания:

- 9110 Букови гори от типа *Luzulo Fagetum*;
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo Fagetum*;
- 9170 Дъбово габърви гори от типа *Galio Carpinetum*;
- 91CA Рило Родопски и Старопланински бялборови гори;

Причините за влошеното състояние на горите са комплексни, свързани са с историята на ползване на горите, развитето и поддържането на пътна мрежа, традиционни права и ползвания от страна на местното население и др. местообитанията не са големи по площ и с подходящи лесовъдски мерки и екологични политики могат да бъдат възстановени, стабилизирани и опазени. По-голямата част от местообитанията с неблагоприятен статус са в широколистната горска зона, в близост до населените места, до пътища или инфраструктурни обекти.

3.6.9. Мерки за възстановяване.

Виж точка № 7 и Приложение № 9 към доклада.

3.7 Бозайници, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕИО.

3.7.1. Видра (*Lutra lutra*, L., 1758).

Разпространение. Обитава по-голямата част от Евразия и Атласките планини.

Историческа справка за развитие на популацията на вида в страната като цяло и конкретния регион.

В България до 30-те години на XX в. се среща почти навсякъде, като числеността и наброява между 4000 и 5000 индивида, но през 50-те намалява застрашително. През периода 1970–1990 г. увеличава числеността си на 800–1400 индивида. По данни от ЧК на Р. България, Том III – Животни (издание на БАН и МОСВ, 2011) към 2007 г. числеността (без малките) наброява около 1300–1500 индивида при средна дължина на индивидуалната речна територия – 5-15 км и 2-5 км на бреговите ивици на затворени водоеми и Черно море, а броя на размножаващите се индивиди възлиза на 800–1000. По данни от Концепция за опазване местообитанията на видрата (*Lutra lutra*) в рамките на Натура 2000, 2006 г.,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

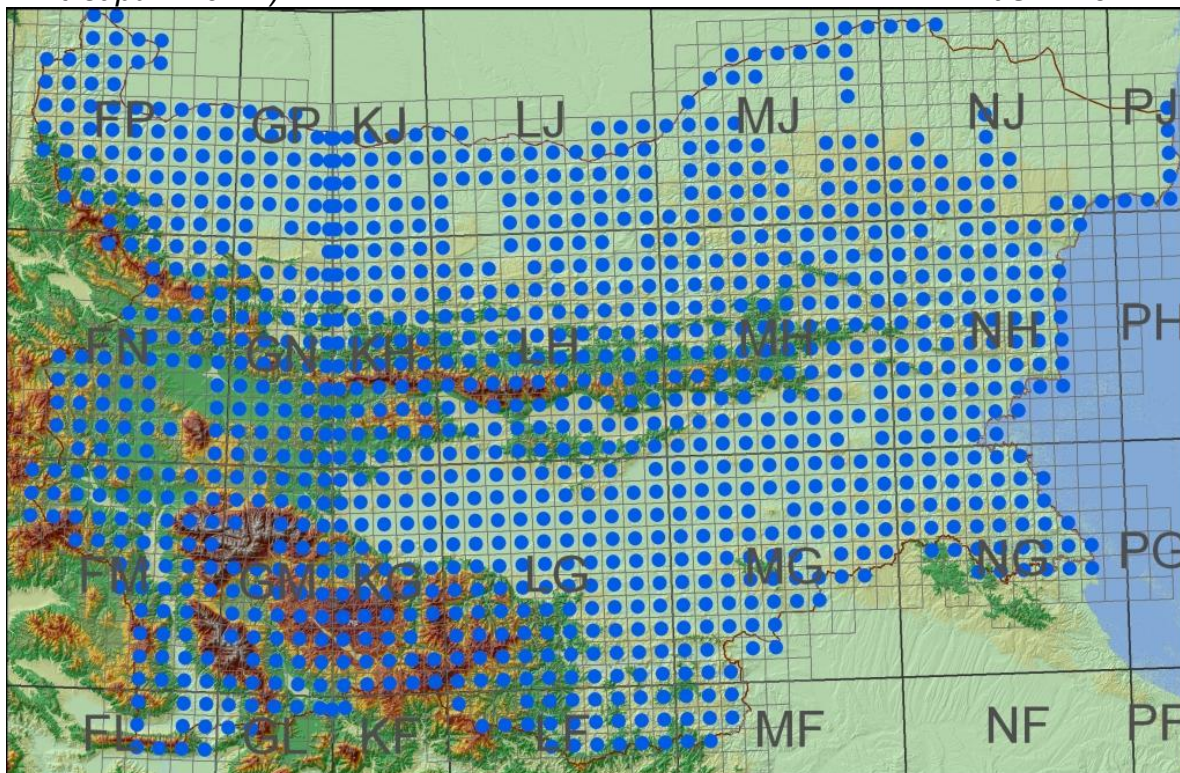
българската популация на видрата възлиза средно на около 2300 индивида в репродуктивна възраст. Със статут на защита е от 1962 година.

Видрата е добре застъпена в равнинните части на страната (без степната част на североизточна България), но във високите планини е рядка (Спиридонов и Спасов, 1989 г.; Георгиев, 2005 г.). На територията на страната видът е разпространен в равнините, по морското крайбрежие и в планините, както следва:

- до 600 м н.в. на 54% от водосборите;
- 600–1100 м н.в. на 27 % от водосборите;
- 1100-1500 м н.в. – на 19% от водосборите (в Западните Родопи);

Най-плътна е популацията в Югоизточна България.

Схема Разпространение на видрата в България. (източник Червена Книга на Р България том 2) **Фиг. № 3.7-1.**

Местообитания. Естествени речни течения и затворени водоеми с дължина поне 15–20 km: със старици и изобилна крайбрежна растителност – лонгози, елшаки и

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

тръстики (ниски брегове), разнообразна рибна фауна и минимум маса от 40 kg/ha, изобилие от раци, жаби, гръбначни, мекотели [Спасов, Иванов, непубл.].

Справка за състоянието на популацията в района на Националния парк, Защитената зона и на територията на общината.

По данни от Концепция за опазване местообитанията на видрата (*Lutra lutra*) в рамките на Натура 2000, 2006 г., водосборите на р. Струма и р. Места, в чийто ареал попада землището на Общ. Сапарева баня, се обитават общо от 78 индивида в репродуктивна възраст, което представлява едва 3,3 % от националната популация – най-нисък процент от всички водосборни области.

Землището на Община Сапарева баня се припокрива частично с територията на 33 BG0000495 „Рила” по Дир. 92/43/ЕИО, като част от бозайниците в нея с голяма вероятност могат да посещават и общината откъм тази 33. В стандартния Натура 2000 формуляр на зоната е отчетено, че местната „популация” на видрата в нея наброява между 10 и 15 индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в тази 33, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (С) - 2% $\geq$ $p > 0\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (С) - средно или слабо опазване. Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (С) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (С) - значима стойност.

На север – североизток землището на общината граничи със 33 BG0000308 „Верила”, като на няколко места се припокрива и в малка степен с нея, в границите на около 700 дка. В стандартния Натура 2000 формуляр на зоната не е отчетено наличие на видра.

На юг от землището на общината, на около 1,5 км се разполага 33 BG0000496 „Рилски манастир”, в чийто формуляр е отчетено, че местната „популация” на видрата в зоната наброява между 5 и 10 индивида. Размерът и плътността на

популацията на вида в тази ЗЗ, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (С) - $2\% \geq p > 0\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (С) - средно или слабо опазване. Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (С) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (С) - значима стойност.

Територията на Национален парк „Рила“ се припокрива изцяло със тази на ЗЗ BG0000495 „Рила“ по Дир. 92/43/ЕИО, поради което може да се приеме, че парка се обитава от същия брой индивиди даден и за зоната – между 10 и 15, като някои от тях може да посещават и землището на общината извън НП „Рила“ (по поречието на р. Джерман).

Брой находища, плътност на популацията в съответното находище.

На територията на разглежданата община (без НП „Рила“), по наличните литературни източници отсъстват данни за наличие на находища на видрата, като при направените теренни наблюдения въобще не са локализирани признаци за наличие на вида – не са наблюдавани нито индивиди, нито са установени следи от жизнена дейност на такива. Това се предопределя от факта, че в Общ. Сапарева баня отсъстват участъци на естествени речни течения с относително постоянен воден режим и достатъчно лятно пълноводие, както и значими водни обекти със стоящи води – язовири, средноголеми и големи микроязовири и рибарници, които могат да осигурят необходимите хранителни ресурси за поне няколко индивида, поради което не могат да служат и за постоянно обитаване на такива.

Обща площ на заселените с вида местообитания в зоната.

Местообитанията на вида включват разнообразна рибна фауна и минимум маса от 40 kg/ha, изобилие от раци, жаби, гръбначни, мекотели. Наличието на това условие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

до голяма степен се определя от количественото и качественото състояние на повърхностните водни обекти на територията на общината.

Като по-значимите водни течения на територията на Общ. Сапарева баня, които са в състояние да предоставят местообитания на вида, могат да бъдат посочени поречията на р. Джерман (приток на средно голяма река) и р. Джубрена (приток на средна голяма река), докато подходящи повърхностни водни тела със стоящи води отсъстват – няма язовири, средноголеми и големи микроязовири и рибарници. Споменатите поречия, поради непостоянни си воден отток и изразеното лятно маловодие могат да бъдат отнесени към временно обитаваните хабитати, които са по-важни за миграция и само временно се използват за набавяне на храна, в някои случаи могат да предоставят и временни убежища.

Съгласно ПУРБ на БД „Западнобеломорски район“, река Джерман в землището на Сапарева баня има следните характеристики:

- От изворите до водовземането на ВЕЦ „Джерман“ на кота 1052,00 м (0,250 м под вливането на р. Скавица) представлява планински тип река с доминиращ субстрат пясък и чакъл, смесена геология, не пресъхваща, със самостоятелен водосбор над 10 кв. км.

Хидроложки режим – водоотнемане до 50 %; Добро състояние по отношение на морфологични въздействия; Умерено състояние по хидроморфологични въздействия; Оценка по физико-химични показатели – добро състояние. Обща оценка – умерено състояние.

По отношение на замърсяването с различни органични вещества участъкът е оценен в добро състояние.

- От водохващането на ВЕЦ „Джерман“ на кота 1052,00 м – представлява предпланински тип река с доминиращ субстрат чакъл и пясък, смесена геология, не пресъхваща, със самостоятелен водосбор над 10 кв. км.

В този участък реката е силно модифицирано водно тяло (СМВТ);

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Хидроложки режим – водоотнемане до 25 %; Морфологични въздействия – лош потенциал (променено състояние в значителна степен по основните морфологични елементи); Лош потенциал по хидроморфологични въздействия (СМВТ); Оценка по физико-химични показатели – добър потенциал; Обща оценка – лош потенциал;

По отношение на замърсяването с различни органични вещества участъкът е оценен в добро състояние;

От тук следва извода, че като най-подходящ участък, който може да предложи временни убежища на вида следва да се приеме само горното течение на реката – в случая предвид обхвата на проекта се разглежда отсечката от границата на НП „Рила” до водовземането на ВЕЦ „Джерман”. По отношение на храненето, цялото поречиe (с изкл. на отсечката в района на Сапарева баня) може да се приеме за временно хранително местообитание.

Река Джубрена в района на Сапарева баня има следните характеристики:

- Представлява планински тип река с доминиращ субстрат чакъл и пясък, със смесена геология, пресъхва веднъж на 3 – 4 години, със самостоятелен водосбор над 10 кв. км.

Хидроложки режим – водоотнемане до 25 %; Добро състояние по отношение на морфологични въздействия; Добро състояние по хидроморфологични въздействия; Оценка по физико-химични показатели – умерено състояние. Обща оценка – умерено състояние;

По отношение на замърсяването с различни органични вещества участъкът е в риск по отношение на нитритен азот - умерено състояние;

Предвид, че реката периодично пресъхва веднъж на няколко години, а през останалото време има изразено лятно маловодие, поречието и може да се приеме само за временно хранително местообитание на видрата. За това допринася и рискът от замърсяване с органични вещества, което води до намаляването на

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

кислородното съдържание а оттам се отразява и върху хранителните ресурси и качеството на реката като местообитание за видрата .

На територията на общината се намират два микроязовира за напояване, които могат да се ползват от вида временно при хранене - единият е в землището на с. Сапарево на 1 км северно от него, а другия в землището на Сапарева баня, на около 3 км северозападно.

Обща площ на потенциалните находища в зоната.

На територията на общината към момента отсъстват потенциални масови находища на вида, тъй като няма участъци на естествени речни течения с относително постоянен воден режим и достатъчно лятно пълноводие, както и значими водни обекти със стоящи води – язовири, средноголеми и големи микроязовири и рибарници, които могат да осигурят достатъчно и постоянни хранителни ресурси, за да се обитават поне от няколко индивида. На картата са обозначени потенциалните места и очакваната срещаемост.

Обща площ на местообитанията.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания е 387,9802 ха или около 23 250 м дължина на речни легла – горните части и притоците на реките Джерман и Лакатица.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

На територията на общината в рамките на теренните работи не е установено размножаване на вида.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Видът се храни основно с риба, също с ракообразни (речен рак, езерен рак), земноводни (жаби), по-рядко и с водни плъхове и земеровки, ондатри и насекоми,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

мекотели и малко количество растителност. Ловува по няколко пъти в денонощие и консумира около 1 кг храна на ден. Установено е, че в Югоизточна България рибата заема до 93% от пляката (средно 62% пролет–лято и 74% есен–зима), спомагателна храна: ракообразни (14, съответно 7,5%, при изобилие до 51%), жаби (11, 6%, и до 23%), бозайници, птици, влечуги.

Наличие на биокоридори между находищата.

Както бе посочено находища не са регистрирани, Съществува връзка между подходящите (потенциални) местообитания и основните находища на вида във парка и в периферията на НП Рила.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Определените като подходящи местообитания не са фрагментирани от инфраструктурни обекти или други линейни съоръжения.

Плътност на пътищата.

Община Сапарева баня е разположена на територия от 180,8 кв.км, представляваща 5,93 % от територията на Кюстендилска област (3 051 кв.км), докато общинските пътища и тези от републиканската мрежа представляват около 3,04 % от общата дължина на пътната мрежа на територията на административната област (1216 км). Този дисбаланс е породен от планинския релеф и малкото населени места, които да бъдат обхванати от пътната мрежа.

Основната пътна артерия, която преминава през територията на общината е път II-62 „Дупница –Самоков“. Той пресича общината и осъществява връзка с общинския център чрез четвъртокласен път с дължина 3 км. Останалите пътища са от общинско значение и са определени като четвъртокласни. Най- натоварен от тях е гр. Сапарева баня – Паничище. Другият път с по-съществено натоварване в общината е този свързващ гр. Сапарева баня с две от населените места в общината – с.Овчарци и с.Ресигово.

Общата дължина на общинската пътна мрежа е 57 км, от които второкласен път с дължина 15 км, четвъртокласни пътища с дължина 22 км, и местни пътища с обща дължина от 20 км.

Предвид малкото населени места и ориентацията за развитие на туризма, акцента за развитие на транспортната инфраструктура се предвижда в бъдеще да се постави върху двете основните артерии, свързващи общинския център с Паничище и селата Овчарци и Ресигово.

Железопътен транспорт в общината не е изграден. Най-близката връзка е ж.п. гара гр.Дупница, част от международно направление София – Солун.

Отрицателно действащи фактори.

Диги и корекции на реки, замърсяване на водите, намаляване на рибата, пресушаване на блата, изсичане на дървесна и храстова крайбрежна растителност. Водно строителство, баластриери, браконьерство (53% от загубите, главно край микроязовири и рибарници) [11]. Инциденти с МПС, улавяне в рибарски мрежи, жертва на скитащи кучета, безпокойство, летно-есенни пресъхвания на реки (до 105 дни; ледови явления в Северна България и в планините над 1500 m н. в..

Предприети мерки за опазване.

Включен в ЧКБ (1985) и в Закона за биологичното разнообразие). Около 10% от популацията се намира в защитени територии по ЗЗТ. Прекратена е търговията с кожи от видра.

Необходими мерки за опазване.

Обявяване на речни мрежи в равнините и в Родопите за защитени територии и зони [4]. Възстановяване на крайбрежната растителност. Осигуряване на проходи

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

през пътищата. Мониторинг на вида. Зарияване. Ограждане на рибарници. Популяризиране на ролята на вида в екосистемите. Компенсиране на щетите от видрата.

Основна литература за вида.

1. Дренски, 1926; 2. Атанасов, 1954; 3. Спасов, Спиридонов, 1985; 4. Spiridonov, Spassov, 1989; 5. Spiridonov, Dimitrov, 2006; 6. Georgiev, 2005; 7. Erlinge, 1967; 8. Muller et al., 1976; 9. Erlinge, 1968; 10. Georgiev, 2006a; 11. Georgiev, 2006; Спасов, Спиридонов Червена книга на Р България. Том2

3.7.2. Европейски вълк (*Canis lupus* L., 1758).

Историческа справка за развитие на популацията на вида в страната като цяло и конкретния регион.

Първите данни свързани с числеността на вълците в Р. България се появяват след Освобождението, като касаят боря на избитите екземпляри. През 1896 и 1898 г. са убити съответно 1650 и 1579 индивида. През XX в. в България са унищожавани между 162 и 1079 вълка годишно. В началото на столетието средногодишно са

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

убивани около 500 вълка. През 30-те – 40-те години има спад на числеността, но след Втората световна война, и най-осезаемо през 50-те години, отстрелът отново нараства.

Популацията на вълците в България драматично намалява през 50-те и 60-те години заради масов контрол на хищниците (включително обявени награди и национално организирани отравяния със стрихнин). Като резултат вълците почти изчезват и само малки групи оцеляват в зоната на държавната граница. Благодарение на система от „ефективни“ мероприятия – ловуване с огнестрелно оръжие, капани, унищожаване на вълчи кучила и отравяне, към 1975 г. числеността на вълка в страната е сведена до около 120-150 бр. По това време видът населява отделни изолирани неголеми горско-планински райони на Югозападна България, Източни Родопи, Западна Стара планина, Странджа и Русенски Лом.

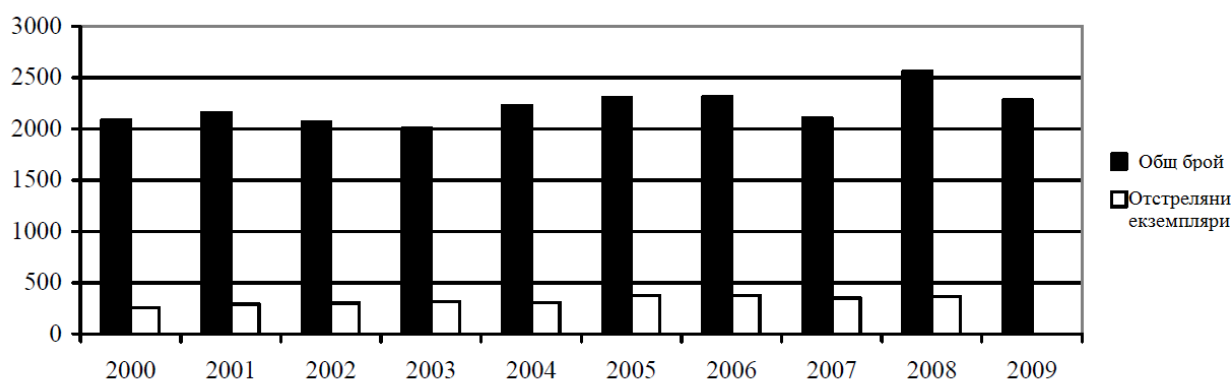
От средата на 80-те години, след като използването на стрихнин е забранено и заради увеличаването на дивите копитни, числеността на вида в страната започва бързо да нараства и към началото на 90-те години популацията вече наброява 700-800 екземпляра пролетен запас, а към началото на новия век – 1000-1200 екземпляра. Вече към 2007 г. (Стенин, 2007) числеността на вълка достига 2300-2400 екземпляра – колкото е била през 50-те години на миналия век. Основна причина за това е отказът да се търсят и унищожават вълчите кучила заради преустановеното заплащането за това от страна на държавата в лицето на МЗХ.

На долната фигура са представени данни за динамиката на числеността на вълка в страната за периода 2001 – 2009 година (Генов, 2010).

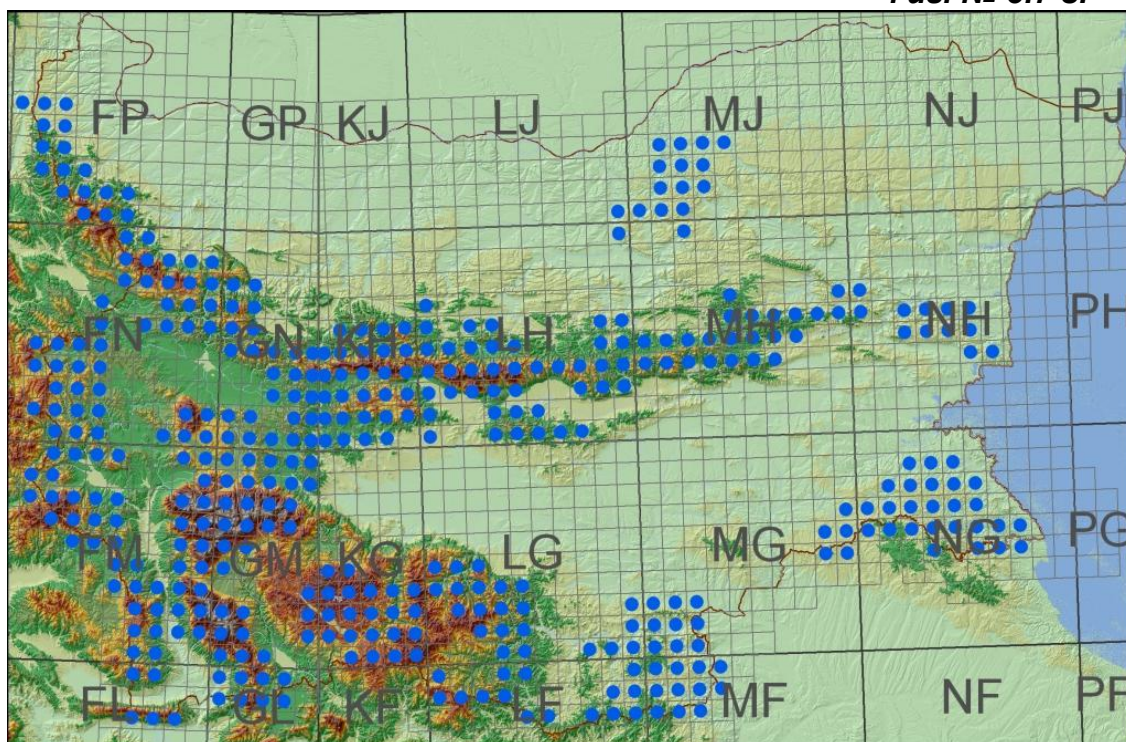
Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Динамика на числеността на вълка страната в периода 2001 – 2009 година
Фиг. № 3.7-2.

Според последните актуални данни, които се основават на официалната таксация, изнасяна от Министерството на земеделието и храните (бивше Министерство на земеделието и горите) през 2010 г. видът наброява 2026 индивида, през 2011 – 2073, а вече през пролетта на 2012 г. – 2240, което е ръст със 7,5 % спрямо предходната година.

Разпространение на вълка в страната (Червена книга на Р. България)
Фиг. № 3.7-3.

Справка за състоянието на популацията в района на Националния парк, Защитената зона и на територията на общината.

В стандартния Натура 2000 формуляр на 33 BG0000495 „Рила“ по Дир. 92/43/ЕИО, с която се припокрива част от землището на общината (43000 дка) е отчетено, че „местната“ „популация“ на вълка в зоната наброява 9-10 индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в 33, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (C) - $2\% \geq p > 0\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (A) - отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (C) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (A) - отлична стойност.

В стандартния Натура 2000 формуляр на 33 BG0000308 „Верила“, с която общината граничи на север-североизток и в слаба степен се припокрива на няколко места (700 дка) е отчетено, че „местната“ „популация“ на вълка в зоната наброява 2-3 индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в тази 33, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (C) - $2\% \geq p > 0\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (A) - отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (C) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (A) - отлична стойност.

В 33 BG0000495 „Рилски манастир“, която се разполага на около 1,5 км на юг от землището на общината, „местната“ „популация“ на вълка в зоната наброява 4-5

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moew.government.bg

индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в тази ЗЗ, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (С) - $2\% \geq p > 0\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (А) - отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (С) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (А) - отлична стойност.

Територията на Национален парк „Рила” се припокрива изцяло със тази на ЗЗ BG0000495 „Рила” по Дир. 92/43/ЕИО, като следва да се обитава от същия брой индивиди – 9-10 (в плана за управление на парка е отчетено, че към 2000 г. вълците по данни наброяват 49). Една част от тях при търсене на храна със сигурност посещават и землището на общината извън парка, най-вече в района на неприетата ЗЗ „Рила-буфер”.

Съгласно пролетната данни за 2012 г. на ДГС – Дупница в ловностопански район Сапарева баня за отчетния период към 15.04.2012 г. се среща само един вълк.

Брой находища, плътност на популацията на територията на общината.

Подобно на мечката и при този вид за обособени и ясно разграничени по площ находища на вида не може да се говори - вълкът е изключително мобилен хищник, който за денонощие изминава до 70 км, което му помага при намирането на храна и му позволява да затвърди трайно присъствие в природата.

Вълците са евробийонтни видове и живеят при разнообразни природни условия - гори, равнини и планини. У нас обитава всички планински райони и повечето равнинни гори. Най-често се задържат във високите гори в Рила, Родопите, Стара планина, но все по-често слизат и в по-ниски планини - Верила, Плана. Общата

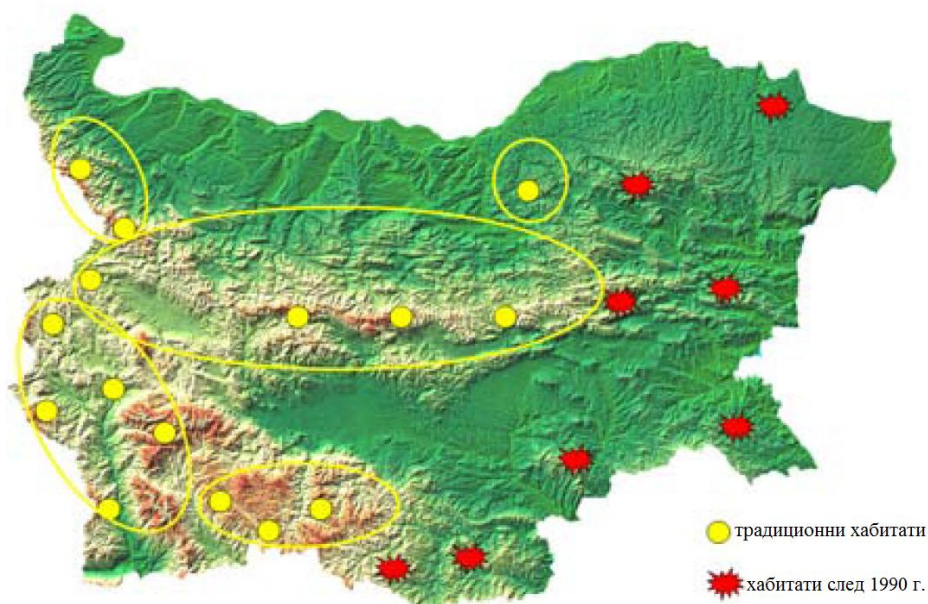

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

площ на териториите обитавани от вълци в Р. България през последните 10 години се оценява на 4,5 милиона ха (45 000 км²) или около 40 % от цялата територия на страната. 4118000 ха от тези територии са горски площи и около 380000 ха са със статут на земеделски земи, включително планински и високопланински пасища и ливади.

*На долната фигура са представени основните локации на вида в Р.България.
Фиг. № 3.7-4.*

Средната плътност е 5000 ха/индивид над 1000 м н. в., и 10 000 ха под тази височина. Семейната територия (средно 5 индивида) обхваща около 15 000 ха, съответно 25 000 ха. През размножителния период обитава планините, частично Североизточна България. Есента и до средата на зимата слиза и в равнините.

Като цяло признаци за жизнена дейност на вида (следи, екскременти и др.) не са регистрирани при направените маршрутни обходи на територията на общината за целите на настоящето проучване.

Съгласно пролетната таксационна характеристика за 2012 г. на ДГС – Дупница в района на ПЛСП Сапарева баня се среща само един вълк. Тъй като вълците са социални животни, които живеят и ловуват на глутници организирани в стриктна

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

обществена йерархия с ясно изразени мъжки и женски лидери, може да се смята, че отчетения индивид е единак. Вероятно обитава този район, тъй като разпръснатите индивиди избягват териториите на други вълци, тъй като нашествениците са прогонвани или най-често убивани.

От това може да се направи извода, че на територията на общината (с изкл. на НП и ЗЗ „Рила“) не могат да бъдат идентифицирани постоянни локации или „находища“ със струпване на вълци (глутница/глутници). Такива вероятно посещава част от територията откъм НП „Рила“ временно при търсене на храна (края на есента и зимата).

Обща площ на заселените с вида местообитания в зоната.

Видът предпочита трудно достъпни планински райони с гори, храсталаци, скали, ждрела, ливади и др., където вида може да се чувства спокоен. Този едър хищник избягва човешкото присъствие, както и въздействия от неговата жизнена дейност - силно чувствителен към прогонване (шум, светлини, трафик, човешко присъствие), поради което териториите в близост до населени места (Сапарева баня, с. Сапарево, к.к. Паничище, пътя между тях), вкл. хижи, не предлагат подходящи местообитания. Към населени места вълците слизат само когато са гладни, което като период съвпада с края на есента и зимата. Като цяло зимата е най-трудният сезон за всички диви животни. Домашните животни са прибрани, част от дивите копитни мигрират в по-ниските части, поради снега и храната. На вълка не му остава нищо друго, освен да ги следва, което го поставя под опасност, защото се приближава до населени места. Убитите вълци са късно през есента и през зимата.

На практика на проучваната територия в границите на Община Сапарева баня, най-вече тази площ от нейната територия, която попада в неприетата ЗЗ (защитена зона) с код BG0001188 респ. BG0000629 като част от нея (с изкл. на к.к. Паничище и прилежащите терени), може да се приеме основно местообитание на вида тук,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

вкл. част от горските площи и пасища и ливади, които са разположени на юг от Сапарева баня и с. Сапарево и са достатъчно отдалечени от тях.

Общата площ на подходящите местообитания, където видът може да се размножава и храни спокойно може да се оцени на около 7,18 км², което е твърде малко за задържане на постоянна местна популация.

Общата площ на потенциалните находища на територията на общината, където присъствието на вида може да бъде регистрирано през различните сезони е около 18,04 км² северно от Дупнишкото поле – в склоновете на Верила и около 83,8837 км² в северните склонове на Рила – вкл. Лакатишка Рила. Общо около 101,9281 км²

Карта с потенциалните местообитания на вълка на територията на общината е дадена на *Приложение № 7* към доклада.

В приложение е дадена карта на подходящите местообитания. По наличните данни от ДГС, както и на база проведените теренни наблюдения може да се заключи, че те предоставят на вълка само временни хранителни местообитания и/или убежища, в които струпване на индивиди (глутница/глутници) може да се наблюдава през зимата, когато в търсене на храна слиза към по-ниските части на планината. През лятото са в по-високите и труднодостъпни части, като се изкачват и над горната граница на горите, за да преследват дивеча.

Обща площ на потенциалните находища в зоната.

Общата площ на потенциалните находища на територията на общината е около 4,530 км² в северните склонове на Рила – северно от вр. Сикирица. Най-вероятно обаче видът се размножава и обитава постоянно територията на Националния парк, а останалите територии ползва при ловуване.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Местообитанията са свързани помежду си т.е. площта на нефрагментираните е равна на общата площ на потенциалните местообитания 7,18 км².

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Няма установено размножаване на територията на общината.

Полова и възрастова структура, смъртност – ако е възможно.

За територията на общината не е възможна оценка на полово-възрастова структура предвид сезонния характер на пребиваване на вида.

Хранителна база.

Основната плячка на вида включва диви копитни, овце, мърша, кучета, кози, магарета и др., като се наблюдава известна сезонност в хранителния режим, която по отношение на местообитанията от планински тип е разгледана по-долу.

През пролетта видът се храни с три основни вида дивеч в близко съотношение – дива свиня, благороден елен, сърна. През този период количеството в храната му на малките индивиди на дивата свиня и сърната е малко. Това при първия вид се дължи на факта, че прасетата са малки и майката ги охранява добре и не допуска неприятел да се доближи до тях, а сърната ги крие в тревата и те трудно се откриват от хищниците. Елена или кошутата са предпочитана жертва поради тяхната големина, защото много удобно е за хищниците да убият едно от тези големи животни, с което си осигуряват храна за по-дълго време. Улавянето на жертвите се улеснява и от това, че те са изтощени от дългата зима и дълбокия сняг. Женските са бременни и бавноподвижни. Мъжките не са се възстановили напълно след свтбуването, а и рогата им не са израсли напълно. Когато имат възможност вълците ловят кучета и малките на едри домашни тревопасни животни.

Лятото е сезон, в който количеството на храната се увеличава. Малките на елена, сърната и дивата свиня са отраснали, излезли са на паша овцете и козите. Редица изследвания показват, че през този период основна жертва е сърната, което се дължи на нейното обилие, на второ място е дивата свиня, следвана от мършата, овцата, елена и кучето.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

Есента е най-важният период от живота на вълка. Двойката е отгледала малките, но тя трябва да ги научи да ловуват. Периода е важен, защото по това време малките се учат на лов и оцеляване. Поради увеличения брой в глутницата, сърната става недостатъчна храна за тях и затова те се насочват към лов на диви свине. През този сезон дивата свиня заема най-голям дял от обема на погълнатата храна. На второ място е сърната. Нападнат също кучета, преследват елени, които ги привличат на сватбовищата, също безпризорно пасящи домашни тревопасни. Увеличаването на дела на дивата свиня неминуемо е свързан и със започването на ловния сезон - вълците намират умрели или ранени и отслабнали индивиди, които стават лесна плячка.

Зимата е най-трудният сезон по отношение намирането на храна. Домашните животни са прибрани, част от дивите копитни мигрират в по-ниските части, поради снега и храната. На вълка не му остава нищо друго, освен да ги следва, което го поставя под опасност, защото се приближава до населени места. Убитите вълци са късно през есента и през зимата. През този период дивата свиня заема около 50 % от обема на погълнатата хранителна база - дивата свиня не е по-лесна, но вълкът се движи в този район, където се срещат и естествено по-лесно е да преследва стадо от диви свине, отколкото една сърна. Често срещана плячка са и кучетата, които са хващани по време на лов.

Наличие на биокоридори между находищата.

Територията на общината разположена южно от общинския център, която попада между границите на 33 BG0000495 „Рила” и 33 BG0000308 „Верила” над Сапарева баня (с изключение на прилежащите на града терени) може да се приеме като част от биокоридор, който осигурява връзката на вида към зони Витоша, Палакария и Средна гора, Връзка съществува и откъм западната част на Рила с Бобошевски Руен и предпланините на Осоговска планина, макар и главният път E79 да ограничава донякъде миграциите на вида.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Е 79 е основния инфраструктурен елемент създаващ условия за фрагментация в тази част на страната.

Плътност на пътищата.

Община Сапарева баня е разположена на територия от 180,8 кв.км, представляваща 5,93 % от територията на Кюстендилска област (3051 кв.км), докато общинските пътища и тези от републиканската мрежа представляват около 3,04 % от общата дължина на пътната мрежа на територията на административната област (1216 км). Общата дължина на общинската пътна мрежа е 57 км, от които второкласен път с дължина 15 км, четвъртокласни пътища с дължина 22 км, и местни пътища с обща дължина от 20 км. Този дисбаланс е породен от планинския релеф и малкото населени места, които да бъдат обхванати от пътната мрежа. Това като цяло предопределя и сравнително слабо изразен ефект на фрагментация на подходящите за вълка местообитания в района.

Основната пътна артерия, която преминава през територията на общината е път II-62 „Дупница–Самоков“. Той пресича общината и осъществява връзка с общинския център чрез четвъртокласен път с дължина 3 км. Останалите пътища са от общинско значение и са определени като четвъртокласни. Най-натоварен от тях е гр. Сапарева баня – Паничище, който заедно с тях оказва и най-значим ефект на фрагментация върху потенциалния биокоридор на вълка в района поради причиняваното безпокойство – видът избягва човешкото присъствие, както и въздействия от неговата жизнена дейност, тъй като е силно чувствителен към прогонване (шум, светлини, трафик, човешко присъствие).

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Другият път с по-съществено натоварване в общината е този свързващ гр. Сапарева баня с две от населените места в общината – с.Овчарци и с.Ресилово, но той не преминава през местообитания и значими биокоридори на вълка в землището на разглежданата община.

Предвид малкото населени места и ориентацията за развитие на туризма, акцента за развитие на транспортната инфраструктура се предвижда в бъдеще да се постави върху двете основните артерии, свързващи общинския център с Паничище и селата Овчарци и Ресилово, като първото ще засили прогонването на вида в района и ще увеличи ефекта на фрагментация върху разгледания по-горе биокоридор.

Железопътен транспорт в общината не е изграден. Най-близката връзка е ж.п. гара гр.Дупница, част от международно направление София – Солун.

3.7.3. Кафява мечка (*Ursus arctos* L., 1758).

Историческа справка за развитие на популацията на вида в страната като цяло и за конкретния регион.

До края на XIX в. видът е обитавал всички планини, включително и Лудогорието. След 30-те години на XX в. се запазва само в Централна Стара планина и Рило-Родопския масив, където са съсредоточени и двете метапопулации в страната.

Според първото специално изследване на състоянието на вида – анкета от 1934 г., числеността възлиза на около 300 - 366 мечки, а убитите мечки за годината са 32. Около средата на миналия век, когато разпространението е много сходно със сегашното, анкетните данни говорят за около 450 мечки към 1959 г., т.е. за вероятно увеличение на числеността в резултат на взетите мерки за опазване и ограничаване на отстрела (видът е защитен в началото на 50-те). От тогава почти до последно време се наблюдава бавно нарастване на популацията. Анализите от края на 70-те и средата на 80-те год. показват трикратно намаляване на областта на разпространение за 100 год. и вероятна максимална численост от около 600 мечки към 1979 г. През 80-те години са проведени първите изследвания на екологията и местообитанията на вида. Включен е в ЧКБ (1985).

През 80-те години на мечката у нас започва да се гледа като на ловно-стопански обект. Развъждането и в изкуствени условия започва в Кормисош (Западни Родопи), където освен български мечки биват внасяни и карпатски мечки от Румъния. Разселване на мечки от Кормисош е проведено в Западни Родопи и Средна Стара планина. Това дава тласък в увеличаването на числеността на популацията. Смята се, че карпатските мечки, съществували у нас твърде кратко в диво състояние, на практика не са могли да засегнат генофонда на местната мечка. Увеличената численост през 80-те год. се отразява и на увеличението на щетите от мечката.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Разногласията в данните за числеността на мечката започват именно през 80-те год., когато мечката става наново ловен вид и се оформят две гледни точки за опазването и управлението на популацията и – ловна и природозащитна.

Според някои мнения числеността на вида е 700-750 към 1986 г. и достига своя максимум в края на 80-те и началото на 90-те год., когато тя бива оценявана на над 750 от някои изследователи (Spiridonov, Spassov, 1990; 1998; Spassov, Spiridonov, 1999). Продължилите в тази насока полеви изследвания говорят за запазване на числеността през деветдесетте години, но с тенденция за намаляване заради засилване на браконьерството по това време, поради разрушаването на централизираните ловно-стопански структури. Оценката на числеността през 2007 година е 415-555 екземпляра (А. Дуцов, лично съобщ.), а към 2008 година (в доклад на БАН) на не повече от 550.

В „Технически доклад за пълнотата на мрежата - Натура 2000 за кафявата мечка в България”, на основата структурата на популацията и предвид качеството на хабитатите в страната, популацията на мечката към 2008 година е оценена на около 630 индивида.

Според други данни, основаващи се на официалната таксация, изнасяна от Министерството на земеделието и храните (бивше Министерство на земеделието и горите), още през 1983 г. числеността е достигала почти 850 индивида (Genov, Gancev, 1987), а между 2001 и 2004 г. тя е между 800 и 900 индивида с явна тенденция към постоянно нарастване (Генов и др., 2005). Последните актуални таксационни данни на МЗХ показват, че през 2010 г. видът наброява 898 индивида, през 2011 – 905, а през пролетта на 2012 г. – 937.

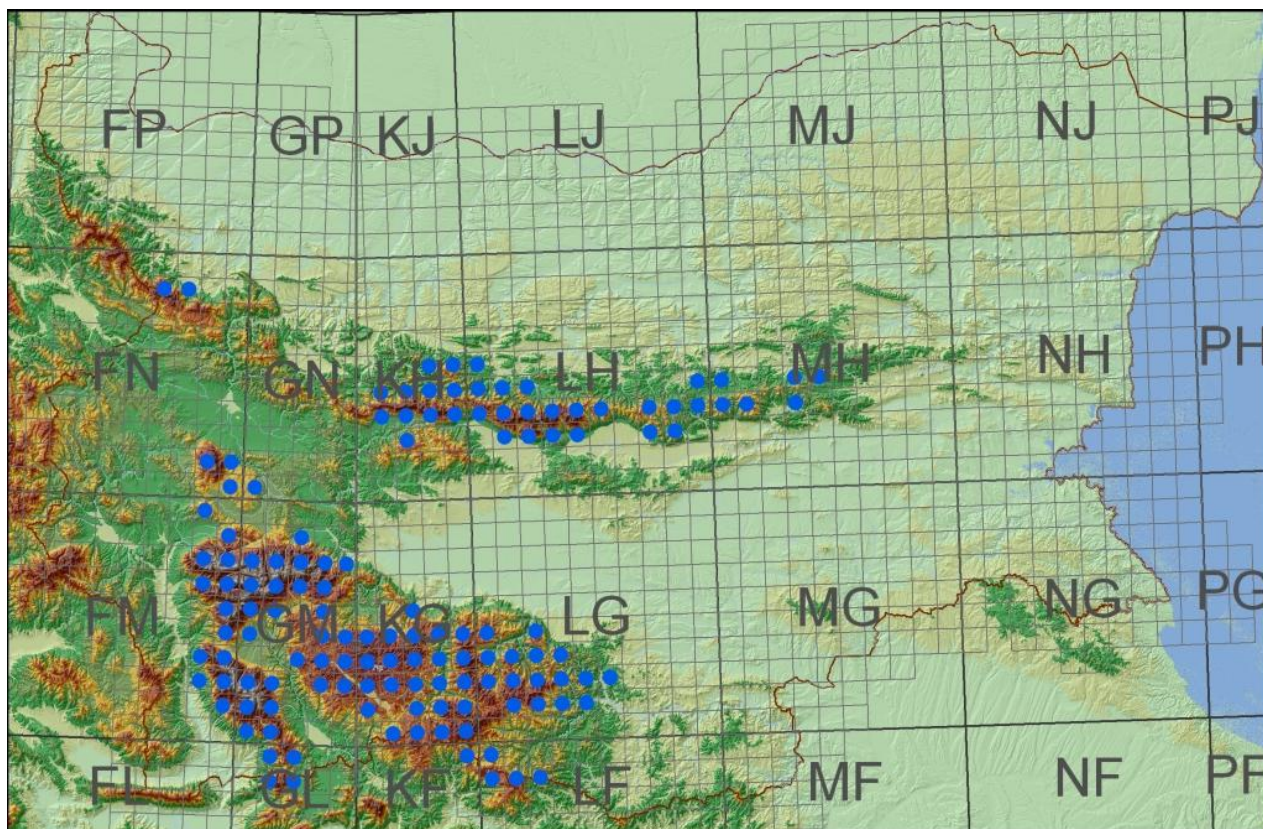
По данни от изготвения за нуждите на ИАОС доклад (Атанасов, Гюров, 2012) за „окончателна оценка за състоянието (популацията) на кафява мечка в България на базата на математически и статистически анализи на данните, предоставени от ИАОС”, през 2011 г. националната популация на мечката е в границите от 502 до 520 екземпляра. Изготвения алтернативен доклад (Спиридонов, Спасов, 2012)

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

относно „Резултати от преброяването на мечката в Западни Родопи през 2011 година и оценка на популацията в страната” потвърждават горните данни, като в него се посочва, че общата численост на мечката в България възлиза на около 510 индивида.

Разпространение на кафявата мечка в Р. България (Червена книга на РБългария, 2011г.) **Фиг. № 3.7-5.**

Справка за състоянието на популацията в района на Националния парк, Защитената зона и на територията на общината.

По данни от последната оценка числеността на популацията на вида (Спиридонов, Спасов, 2012), от размножаващите се на територията на страната 4 субпопулации (Старопланинско-Средногорска, Рилска, Пиринска и Западнородопска), Рилската (вкл. с мечките от Витоша и съседните малки планини) наброява 100 екземпляра.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

В стандартния Натура 2000 формуляр на 33 BG0000495 „Рила” по Дир. 92/43/ЕИО, с която частично се припокрива част от землището на общината е отчетено, че „местната” „популация” на мечката в зоната наброява 18 индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в тази 33, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (B) - $15\% \geq p > 2\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (A) - отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (C) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (A) - отлична стойност.

В стандартния Натура 2000 формуляр на 33 BG0000308 „Верила”, с която общината граничи на север-североизток и в слаба степен се припокрива на около 74,4 ха, е отчетено, че „местната” „популация” на мечката в зоната наброява 4 индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в тази 33, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (C) - $2\% \geq p > 0\%$. Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява на (A) - отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (C) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (A) - отлична стойност.

В 33 BG0000495 „Рилски манастир”, която се разполага на около 1,5 км на юг от землището на общината, „местната” „популация” на мечката в зоната наброява 7 индивида. Размерът и плътността на популацията на вида в тази 33, съотнесени с популациите на цялата територия на страната се оценява на (C) - $2\% \geq p > 0\%$.

Степента на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

вида и възможности за възстановяване се оценява на (А) - отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената степен за вида се оценява на (С) - не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка на стойността на обекта за опазването се оценява на (А) - отлична стойност.

Територията на отложената 33 BG0001180 „Рила-буфер”, която се припокрива на площ от близо 66 000 дка със землището на общината, защитава местообитание на 36 мечки (36% от популацията за Рила). Хабитатът предпазва почти всички летни обитания на вида в Рила. Оценката му за вида е същата като оценката на останалите зони взети заедно.

Територията на Национален парк „Рила” се припокрива изцяло със тази на 33 BG0000495 „Рила” по Дир. 92/43/ЕИО и се обитава от същия брой индивиди – 18, като част от при търсене на храна има вероятност да посещават и землището на общината извън парка, вкл. и част от неприетата 33 „Рила-буфер” (Рила север).

Територията на Националния парк (респ. 33 „Рила”) не е обект на настоящото проучване.

Брой находища, плътност на популацията в съответното находище.

За находища на вида на територията на общината в буквалния смисъл на думата не може да се говори. Най-едрия сухоземен хищник у нас се нуждае от големи неразпокъсани и богати на храна местообитания, поради което индивидуалните територии на мечките покриват големи площи - установените с радиотелеметрия за Република Хърватска са между 6 000 и 22 400 ха, а за Гърция до 31 000 ха за женска мечка с малки. Районът на териториалните мечки в нашата страна обикновено е между 1500 и 5000 ха. Краткото следене на три годишна женска мечка у нас е установила придвижването през територията на два национални парка (НП “Рила” и НП “Пирин”) и две лесничейства. Индивидуалната територия,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

обитавана от всеки възрастен мъжки, включва териториите на няколко възрастни женски, а понякога при наличие на повече храна се застъпва с териториите и на други мъжки. Понякога, макар и рядко, при богата „трапеза” (узрели боровинки, дренки, сливови градини или царевични ниви) могат да се струпат по няколко мечки, за да се хранят без съперничество.

Съгласно пролетната таксационна характеристика за 2012 г. на ДГС – Дупница, част от което е и територията на Община Сапарева баня, за отчитания период мечка отсъства. Признаци за жизнена дейност на вида не са регистрирани и при направените маршрутни обходи. От това може да се направи извода, че на територията на общината (в изкл. НП „Рила”) не могат да бъдат идентифицирани постоянно обитавани локации или „находища” със струпване на мечки през определени периоди на годината. Видът вероятно посещава част от територията откъм НП „Рила” временно/случайно само при търсене на храна или при миграции.

Обща площ на заселените с вида местообитания в зоната.

Съгласно картата на разпространение на кафявата мечка в България и покритие на пЗЗО обявени за вида (2008 г.), територията от землището на общината, която попада между границите на 33 BG0000495 „Рила” и 33 BG0000308 „Верила” над Сапарева баня е постоянно обитавана от вида. На практика тази площ от територията, която попада в проектната 33 Рила буфер, може да се приеме като част от биокоридорния хабитат (населен от мечки), който осигурява връзката на вида към зони „Витоша” BG0000113, Средна Гора и Централен Балкан BG0000494 с Централен Балкан буфер BG0001043. откъм североизточната част на Рила. Общата площ на този участък възлиза на 85284960 м². За прилежащите терени, които са отдалечени от населени места и пътища, видът с голяма вероятност присъства временно.

По наличните данни от ДГС, както и на база проведените теренни наблюдения, към момента не бяха установени постоянно заселени местообитания с вида в границите на землището на Община Сапарева баня (извън НП „Рила” и

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

едноименната защитена зона). В землището на общината отсъстват постоянно обитавани локации от мечката. Там видът може да има само временно или случайно присъствие.

Обща площ на потенциалните находища в общината.

Не са установени постоянни находища на вида на територията на общината. Общата площ на потенциалните е 85,28 км².

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Около 25,5 км². На Приложение № 7 са представени местообитанията на кафявата мечка на територията на общината.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Не се размножава на територията на общината.

Полова и възрастова структура, смъртност – ако е възможно.

Няма информация.

Хранителна база.

Храната на мечката има сезонен характер. Процентното съотношение на използваните храни се мени значително в зависимост от географските условия и биотопа. Като цяло основния процент от храната е с растителен характер.

В началото на пролетта, в незаснежените райони мечката търси остатъци от жълъди, стебла и корени от тревни и луковични растения. Изхранва се също с безгръбначни животни (в т.ч изравя мравуняци) и мишевидни гризачи. В ДЛ и ДДС е подхранвана с фураж. Изхранва се също с мършата от умрели през зимата диви животни. Някои мечки успешно ловуват диви свине на места за подхранване.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Като цяло мечката консумира храна с животински произход основно през пролетта и началото на лятото, което вероятно се дължи на недостатъчното количество растителни хранителни ресурси, които употребява или с разгонването.

С напредване на вегетацията и увеличаване на растителното разнообразие, интересът към месната храна, по правило, намалява. Предпочитани стават ягодиите видове, които могат да достигнат до 83% от консумираната храна. През лятото и есента мечката се храни също с плодовете на дряна, буковия и дъбовия жълд, къпината, малината, боровинката. При плодоносенето на овощните дървета мечките правят значителни премествания и се струпват на неголяма територия.

Основна храна през късната есен, във връзка с утаяването и подготовката за зимен сън са буковия и дъбов жълд. В богати на плод години много мечки слизат относително ниско и имат неголеми индивидуални участия. Освен обилното количество жълди, подходяща храна за сезона предлагат сочни тревни видове, и корени, шипки и други плодове. В по-неблагоприятни години индивиди от по-бедни на храна райони извършват миграции. Месната храна може да заема дял в храненето на определени мечки и в късна есен, въпреки обилието на хранителни ресурси с растителен произход.

Наличие на биокоридори между находищата:

Територията, която попада между границите на 33 BG0000495 „Рила” и 33 BG0000308 „Верила” източно от Сапарева баня и разположена в рамките на проектната 33 BG0000629 Рила-север (част от BG0001188 „Рила-буфер”), може да се приеме като част от биокоридорния елемент, който осигурява връзката на рило-родопската популация на вида към Витоша” BG0000113, а през Ихтиманска Средна гора (33 Средна гора) и със старопланинската популация.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.
Плътност на пътищата.

Община Сапарева баня е разположена на територия от 180,8 кв.км, представляваща 5,93 % от територията на Кюстендилска област (3051 кв.км), докато общинските пътища и тези от републиканската мрежа представляват около 3,04 % от общата дължина на пътната мрежа на територията на административната област (1216 км). Общата дължина на общинската пътна мрежа е 57 км, от които второкласен път с дължина 15 км, четвъртокласни пътища с дължина 22 км, и местни пътища с обща дължина от 20 км. Този дисбаланс е породен от планинския релеф и малкото населени места, които да бъдат обхванати от пътната мрежа. Това като цяло предопределя и сравнително слабо изразен ефект на фрагментация на подходящите за мечката местообитания в района.

Основната пътна артерия, която преминава през територията на общината е път II-62 „Дупница–Самоков“. Той пресича общината и осъществява връзка с общинския център чрез четвъртокласен път с дължина 3 км. Останалите пътища са от общинско значение и са определени като четвъртокласни. Най-натоварен от тях е гр. Сапарева баня – Паничище, който оказва и най-значим фрагментационен ефект върху потенциалния биокоридор на мечката в района (фактор безпокойство), но това въздействие е най-силно изразено през светлата част на денонощието (когато пътя е най-натоварен), докато активността на вида е най-висока между 20.00 h и 4.00 h. Другият път с по-съществено натоварване в общината е този свързващ гр. Сапарева баня с две от населените места в общината – с.Овчарци и с.Ресиово, но той не преминава през местообитания и биокоридори на мечката в землището на разглежданата община.

Предвид малкото населени места и ориентацията за развитие на туризма, акцента за развитие на транспортната инфраструктура се предвижда в бъдеще да се

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

постави върху двете основните артерии, свързващи общинския център с Паничище и селата Овчарци и Ресилово.

Железопътен транспорт в общината не е изграден. Най-близката връзка е ж.п. гара гр.Дупница, част от международно направление София – Солун.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

64
Министство
на околната среда и водите

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

3.8 Целеви земноводни и влечуги, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕИО

3.8.1. Червенокоремна бумка (*Bombina orientalis*).

Описание.

Дължина на тялото около 5 см. Гръб сиво-зелен с контрастни тъмни петна. Коремът черен с оранжево-червени петна и бели точки между тях. Кожните жлези заоблени, зеницата сърцевидна.

Разпространение.

У нас се среща по Дунавското и Черноморско крайбрежия, както и в някои части на Тракийската низина, до около 250 м.н.в. Червенокоремната бумка обитава естествени и изкуствени езера, реки, потоци, канали, временни локви и наводнени коловози. Предпочита водоеми с обилна растителност. Върху територията на общината видът не е регистриран – поне в обходените достъпни водни обекти, канавки и поливни канали. Доста малка е вероятността видът да обитава другите

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

водни обекти в района на общината, предвид, че е разпространен в ниските северни и източни части на страната до около 250 м н.в. (Дунавската равнина, Тракийската низина, Северното Черноморие и отделни находища по Южното Черноморие), а територията на Община Сапарева баня се разполага от 580 м н.в. нагоре.). В тази част на страната не са известни по-значими находища, които да са картирани (по Наумов, Б., М. Станчев. 2010) – вж. по-долу **Фигура № 3.7-6**.

Биология.

Типичен воден вид, който рядко напуска водата. Зимува във водата на дъното на водоемите. Женската снася около 300 яйца, разположени поединично или на малки групи по водните растения.

Местообитания.

Влажни зони с бавнотечащи и ли застояли води, заблатени местности, устия на реки. Среща се предимно в крайморските и крайдунавски блатата.

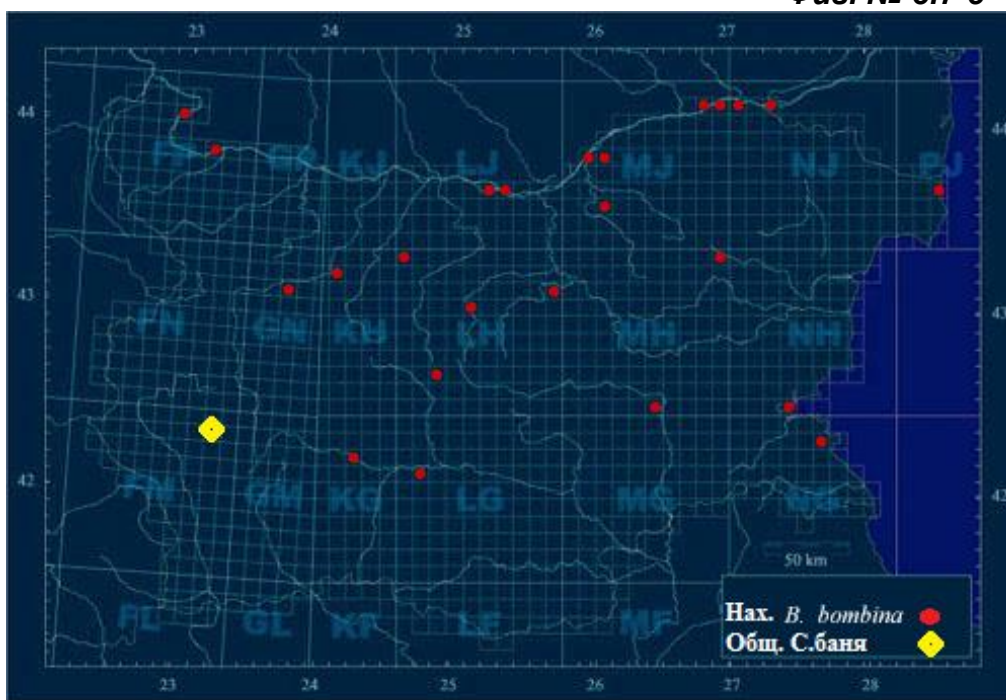
Потенциалните заплахи.

Свързани са с изсъхването и пресушаването на блатата. Видът у нас е със стабилна численост.

Карта на находищата в страната.

Фиг. № 3.7-6

Източник: Наумов, Б., М. Станчев. 2010. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров. Електронно издание на Българското херпетологично дружество. Интернет адрес: www.herpetology.hit.bg.

Брой находища.

Видът не е установен при теренните проучвания. Няма сведения за находища и по литературни данни в проверените източници на информация. Вертикално разпределение на находищата. Според БЕШКОВ, НАНЕВ (2002) до около 400 м н.в.

Плътност на популацията в находището.

Видът не е установен при теренните проучвания. Няма сведения за находища и по литературни данни в проверените източници на информация.

Обща площ на потенциалните находища на територията на общината.

Няма установени потенциални местообитания.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Няма установени потенциални местообитания.

3.8.2. Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*).

Описание на вида.

Жълтокоремната бумка *Bombina variegata* достига на дължина до 5 см. Кожата и е грапава. Окраската е тъмнокафяво-зеленикава до сивожълтеникава. Зеницата на окото и има сърцевидна форма. Коремът е светло или оранжево-жълт със сивочерни или синкави петна с неправилна форма. За разлика от Червенокоремната бумка по него няма бели точки. Екземплярите от по-високите и по-студени части на ареала имат по-малко жълт пигмент по корема от екземплярите, обитаващи по-ниските и по-топли места.

Звуковият резонатор на мъжките е вътрешногърлен. Издават монотонни тихи звуци „У – у – у – у” с честота 1 до 2 пъти в секунда.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

При опасност бумката застава в защитна поза, като извива назад гърба си като дъга. Така показват пъстрите си кореми, което е сигурен знак за хищниците, че имат неприятен вкус. При това извиване тялото наподобява по форма магарешки самар, откъдето идва народното име „самарче”.

В Русия е установено, че тази жаба се среща освен в сладки води и в някои солени водоизточници (в близост до кариери за каменна сол). Там са наблюдавани не само възрастни екземпляри, но и снесени яйца и ларви във всякакви възрасти. Замърсената вода, включително и с нефтени продукти, също не притеснява особено тази бумка.

Кожата отделя бял пенлив секрет, който е по-парлив от този на другите наши жаби и много рядко бумките стават жертва на някоя чапла, водна змия или Голяма водна жаба.

Въпреки, че зимува на сушата, през активния си период (топлата част от годината) видът обитава различни водоеми, както с течащи, така и със стоящи води – реки, потоци, блата, канали, язовири, езера, корита на чешми, наводнени коловози по черни пътища, също малки локви, в които по – дълго време се задържа вода (почти постоянно), като много рядко се отдалечава от нея на повече от 0,5 - 0,6 (макс. 1,0) м.

Разпространение.

Видът *Bombina variegata* е разпространен на запад от атлантическото крайбрежие на Франция (Бискайския залив) на изток до Молдова. На север достига холандско-германската граница, а на юг е разпространена в континентална Италия, Сицилия, почти целия Балкански полуостров. Североизточната граница преминава през Германия, Южна Полша и източните склонове на Карпатите. Не обитава Пиренейския полуостров.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

У нас е разпространена предимно в ниско и среднопланинските райони, особено в западната част. Не е установена в най-равнинните места на крайдунавска България и Добруджа, рядка е в най-равнинните части на Тракия както и в Странджа. Отсъства и в 30 километровата ивица суша по черноморското ни крайбрежие.

На територията на общината видът е установен в западната и централна равнинна част предимно във водни образувания с изкуствен произход (стари баластриери, поливни водоеми) с постоянни или дълготрайни водни стоежи, в които видът може да се размножава и пребивава. При направените огледи видът не е установен в двата изкуствени водоема до които и достъпът е ограничен, но с голяма вероятност може да се среща в тях. В тази част на страната най-много находища са разположени по долината на р. Струма, такова има картирано и в района на общината (по Наумов, Б., М. Станчев. 2010) - вж. **Фигура № 3.7-7.**

Биология.

Жълтокоремната бумка е силно привързана към водата. Ловува във водоемите и рядко в непосредствена близост до тях. Активна е през деня. Размножителния период започва през април и завършва през август. През това време женската снася на 2–3 пъти по около 100 яйца. Размножаването става в същите водоеми, където живее. Оплождането е външно по време на яйцеснасянето. Купчинките със снесени яйца могат да бъдат намерени до към края на юли – началото на август. Късно излюпилите се „попови лъжички“ остават да зимуват във водоемите и извършват метаморфозата си на следващата пролет.

Менюто на Жълтокоремната бумка включва дребни насекоми – предимно бръмбари и по-рядко двукрили. На определени места значителна част от храната и са ларвите на комари, също и водни насекоми, ларви на насекоми, дребни ракообразни, червеи и др.

През зимата (след края на септември – началото на октомври) изпада в хибернация (зимен сън), който прекарва във вцепенено състояние на сушата – в хралупи, земни кухни, дупки на гризачи, под паднали листа и клони, камъни и др.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Местообитания.

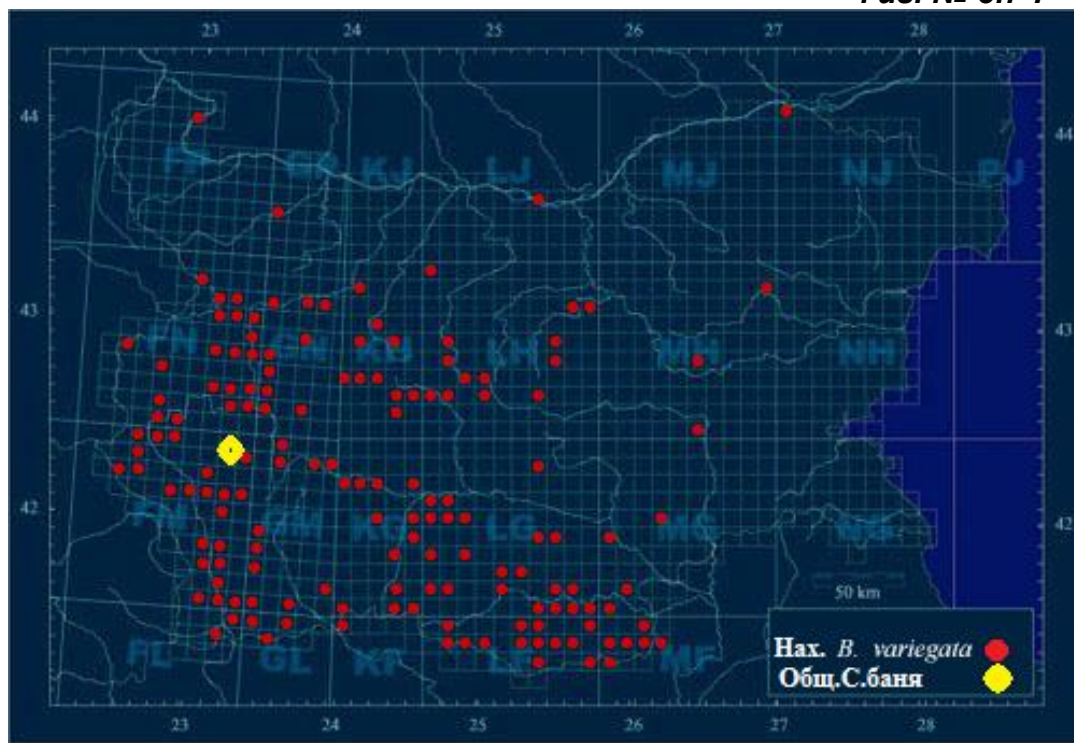
Среща се в цялата страна от 20 до 1200-1400 м. н. в., като изключение – 2100 м. – източно от връх Ботев. Обитава застояли и бавнотечащи водоеми – планински потоци в скалисти и гористи места, напоителни и отводнителни канали, крайпътни канавки, корита на чешми, всевъзможни наводнени изкопи и ями, локви с торфен мъх в планините и др. По-рядко може да бъде наблюдавана в големи водоеми.

Заплаха за съществуването на вида.

Жълтокоремната бумка не е сериозно застрашен вид. Отрицателно въздействие върху популациите оказва основно разрушаването на местообитанията.

Карта на находищата в страната.

Фиг. № 3.7-7

Източник: Наумов, Б., М. Станчев. 2010. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров. Електронно издание на Българското херпетологично дружество. Интернет адрес: www.herpetology.hit.bg.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Брой находища.

Установена е в три находища на територията на общината.

Плътност на популацията в находищата.

В находищата плътността варира от 5 екз до 12екз/дка.

Обща площ на заселените с вида местообитания на територията на общината.

Около 4,5 дка

Обща площ на потенциалните находища на територията на общината.

Около 475 ха

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Местообитанията в равнинните части са фрагментирани. Тези в планински и полупланински биотопи са в добро състояние и позволяват генетичен обмен.

Успешно размножаване.

Видът се размножава в установените находища

Полова и възрастова структура, смъртност – ако е възможно.

Няма данни

Хранителна база.

В установените находища хранителната база е задоволителна.

Наличие на биокоридори между находищата.

Установените находища са относително изолирани. Повсеместното разпространение на вида говори за добро състояние на местната популация. Между находищата е възможна връзка по време на пролетта и началото на лятото (м. Април- м. Юни) по съществуващата речна мрежа, стари корита, изкопи и канали,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moew.government.bg

а също по време на пролетното пълноводие когато нивото на водите е високо и има излизане на водите над повърхността.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Линейните съоръжения не представляват сериозно ограничително условие за вида. Единствено пътят Дупница-Самоков предполага случайно унищожаване на отделни индивиди от микропопулацията поради премазване от автомобили. Бумката не извършва миграции и живее сравнително уседнало.

Обща оценка.

Видът е в добро състояние. Не са установени остри или трайни негативни въздействия. За опазването е достатъчно да се поддържат съществуващите чешми, извори, стари корита и водните течения.

3.8.3. Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*, Strauch, 1870)

Описание на вида.

Южният гребенест тритон, наричан още Балкански гребенест тритон, е вид дребно опашато земноводно от род Тритони (*Triturus*). В миналото южният гребенест тритон е смятан за подвид на големия гребенест тритон, който днес се определя като надвид.

Разпространение.

Южният гребенест тритон се среща в Южна Европа, с изключение на Пиренейския полуостров и Южна Франция. В България е разпространен до надморска височина от 1500 м. Обитава блата, наводнени изкопи и други застояли водоеми, като предпочита изобилстващите с подводна растителност.

Местообитания.

Местообитанията му са свързани с водните екосистеми. Обитава блата, наводнени изкопи и други застояли водоеми, в т.ч. бавно течащи реки, като предпочита изобилстващите с подводна растителност, както и техните околности – периодично ги напуска през лятото. Зимува най – често на сушата в близост до водните екосистеми. Върху територията на самата община при направените теренни проучвания не са установени представители, вероятно защото видът предпочита по слабо посещавани водни образувания с постоянни или дълготрайни водни стоежи. Най – близкото значимо находище по отношение на Сапарева баня е разположено в района на североизточната част на Рила планина в пространството заемащо територията между р. Искър и р. Марица (по Наумов, Б., М. Станчев. 2010) - вж. **Фигура № 3.7-8.**

Начин на живот и хранене.

Южните гребенести тритони живеят във водата от есента до размножителния сезон през пролетта. След това излизат на сушата и живеят в близост до водоемите, като предпочитат влажни и хладни места. Видът е свързан преди всичко с мезофилно широколистни гори.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

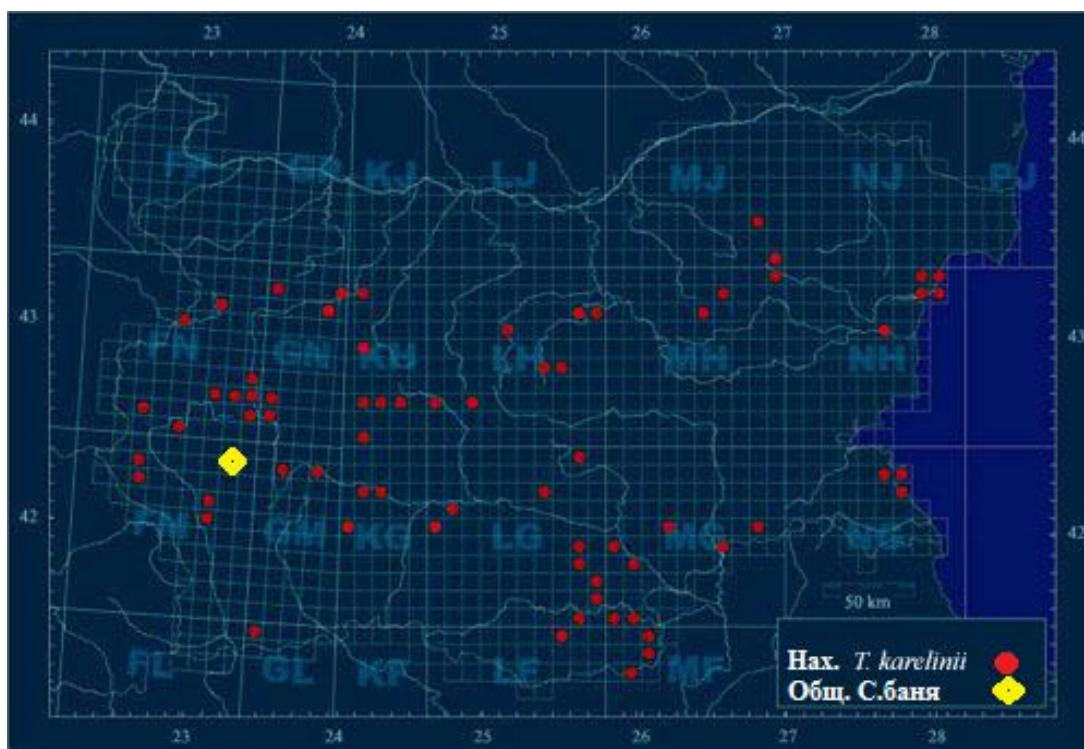
При пребиваването си на сушата се хранят през нощта с червеи, насекоми, дребни мекотели, и други. Във водата основната му храна са водни насекоми, охлюви, ларви на комари, като освен това се храни и с дребни ракообразни, хайвер, ларви на жаби и други.

Размножаване.

Южният гребенест тритон се размножава през пролетта във водата. Женската снася от 80 до 600 яйца, най-често 150-200, които залепва поединично или на малки групи към листа на подводни растения.

Карта на находищата в страната.

Фиг. № 3.7-8

Източник: Наумов, Б., М. Станчев. 2010. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров. Електронно издание на Българското херпетологично дружество. Интернет адрес: www.herpetology.hit.bg.

Брой находища.

При теренните проучвания видът не е установен на територията на общината.

Плътност на популацията в находището.

Няма информация

Обща площ на заселените с вида местообитания в общината.

Няма информация

Обща площ на потенциалните находища в общината.

От порядъка на 1606 ха.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Местообитанията са фрагментирани. Най обширните нефрагментирани местообитания на големият гребенест тритон са от порядъка на 2-3 ха.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Видът има специфични изисквания и е необходимо по-задълбочено проучване върху неговото разпространение на територията на общината. Твърде вероятно е да се среща в ниските части на Рила и Верила, в полите на планинските масиви, както и по влажни места в долините, също покрай извори, постоянни локви, чешми с корита и други до около 1400-1500 м.н.в.

Полова и възрастова структура, смъртност – ако е възможно.

Няма информация

Хранителна база.

Добра.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Наличие на биокоридори между находищата.

Потенциалните находища са относително близо едно до друго или имат почти непрекъсната връзка помежду си.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Слаба.

Обща оценка.

Видът се нуждае от допълнително проучване и оценка на популацията. Уязвим е поради увреждане и унищожаване на местообитанията при горскостопански дейности в широколистните гори. Прокарването на горски пътища и свързаното с тях изместване на водни течения, както и промените на водния режим след окончателни и голи сечи имат силно негативно въздействие.

Мерки за защита.

Опазване на влажни места в широколистните гори., избягване на горскостопански дейности около чешми, извори, дерета, постоянни локви, мочурни места и други в пояса на габъра и горуна и пояса на буковите гори. Прилагане на лесовъдски системи с постоянно горско покритие.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

Министство
на околната среда и водите

3.8.4. Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*)

Описание на вида.

Обикновената блатна костенурка има типична твърда обвивка – панцер, наричана още коруба или черупка. Тя е кожно образувание и е съставена от отделни твърди пластинки, покрити отгоре с рогов пласт. Състои се от две части: горна – карапакс и долна – пластрон. На дължина достига 25 см. (най-често 15-20 см.). Карапакса и пластрона на Обикновената блатна костенурка не са срастнали помежду си, а са свързани с ивица кожа. По този белег тя се отличава от Каспийската блатна костенурка. Оцветяването на карапакса е маслинокафяво изпъстрено с жълти точки и чертички. Пластрона е тъмножълт до белезникав с маслинокафяви до черни петна с различна големина. По периферията на всяко щитче има релефни одебеления – „кръгове на нарастването”, подобни на годишните кръгове при дърветата

Главата е клиновидна. Носът е заострен. Очите са разположени странично. Предпазват се от клепачи. Зеницата е кръгла, а ирисът е оцветен в жълто с

оранжеви петна. Главата и шията са с цвета на карапакса и са изпъстрени с жълти точки и разпръснати чертички.

Важен признак, който отличава блатните костенурки от сухоземните е наличието на самостоятелни пръсти на крайниците. Те завършват с остри нокти. Между пръстите имат тънка и тясна плавателна ципа.

Разпространение.

Обикновената блатна костенурка се среща в цяла Европа (без Англия, Ирландия, Северна Франция и Скандинавския полуостров), северното крайбрежие на Африка, Мала Азия, иранския бряг на Каспийско море, на изток – до Аралското езеро и Казахстан. Североизточната граница на ареала в Европа преминава през Литва, Северна Беларус, Смоленска област, горното течение на р. Дон, Средна Волга и достига Кустанайска област. Има я на Балеарските острови, Корсика, Сардиния, Сицилия и в Крим. На много места в Централна Европа е унищожена, а на други (особено в Германия и Дания) е изкуствено заселена. В България се среща почти в цялата страна във фрагментирани находища до около 1100 м н.в.

Биология.

Обикновената блатна костенурка е дневен вид. Храни се през целия ден, но най-активно в сутрешните часове, а през нощта спи на дъното на водоема. Основната част от храната си – водни насекоми, ракообразни, мекотели, тритони, жаби и ларвите им, болни, наранени или мъртви риби (проявява се като санитар на водоема), лови под водата. Поглъща и незначителни количества растителна храна. На сушата, макар и много рядко, се храни с насекоми, мокрици, стоножки, червеи и др. За намиране на храна използва зрението и обонянието си.

Напролет, след първото затопляне през април – май, в зависимост обитавания район, започва активно да се храни и скоро след това е началото на размножителния сезон. Обикновената блатна костенурка зимува заровена в тинята на водоема, който е обитавала през лятото, но това може да стане и в укрытия на сушата.

Местообитание.

Независимо от широкото си разпространение, реално няма ясно разграничени подвидове. В България живее номинантният подвид *E. orbicularis*. Среща се из цялата страна до 1100 м н. в. (на Лозенската планина, югоизточно от София). В Сицилия е намирана до 1400 м., а в Мароко – до 1700 м. Обитава блатата, реки, речни устия (в т. ч. полусолени лимани по Черноморското крайбрежие), микроязовири, рибарници, мочурища, отводнителни и напоителни канали, разливи на термални извори и други застояли и бавнотечащи води с тинесто дъно, като предпочита обилно обрасналите с надводна и подводна растителност.

Подходящи местообитания предлагат водните образувания с изкуствен произход (стари баластриери, поливни водоеми и други) разположени в западната и северната равнинна част на общината. Най – близките значими находища на този вид са разположени на изток между гр. Рила и гр. Благоевград (по Наумов, Б., М. Станчев. 2010), в т.ч. в границите на ЗЗ „Рилски манастир” - вж. по-долу **Фигура № 3.7-9.**

Заплахи за вида.

Често блатни костенурки се избиват от риболовци край водоемите. Избиват ги и в рибарниците. Понякога се лови от недобросъвестни „любители” тераристи за отглеждане вкъщи. На някои места в България вече съществуват малки популации от изкуствено заселени Червенобузи костенурки – освободени по една или друга причина от любители, на които им е омръзнало да се грижат за тях. Това е крайно нежелателно да се прави, защото този вид американски блатни костенурки се оказва по-устойчив и е заплаха за местните видове. Привнесените отвън видове обикновено нямат естествени врагове, конкуренти са за храната, местата за живеене и размножаване на местните видове, което може да доведе в бъдеще време до намаляване на аборигенните популации.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

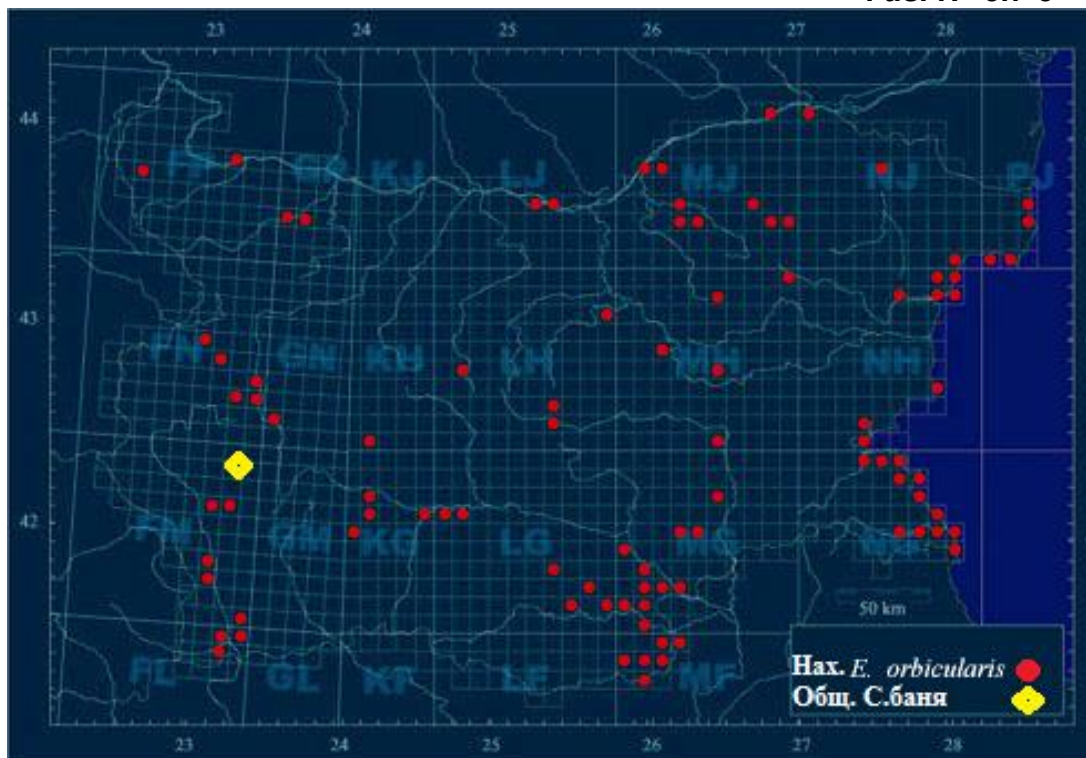

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Карта на находищата в страната.

Фиг. № 3.7-9

Брой находища.

В рамките на настоящото проучване видът не е установен.

Плътност на популацията в находището.

Видът не е установен.

Обща площ на заселените с вида местообитания в общината.

Обща площ на потенциалните находища в общината.

Около 101,5 ха

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Неустановено.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

81
Министство
на околната среда и водите

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни

Хранителна база.

В потенциалните находища задоволителна.

Наличие на биокоридори между находищата.

Между двете потенциални находища съществува връзка.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

**3.8.5. Шипобедрена
костенурка (Testudo graeca).**

Testudo graeca ibera pallas,
Pallas, 1814.

Описание на вида.

Шипобедрената костенурка
има отстриани на клоаката, на
задните повърхности на

бедрата, по една голяма конична рогова брадавица; Такава при шипоопашатата
костенурка липсва. Достига до около 39 см дължина. Корубата има леко
продълговата форма.

Разпространение.

Този вид е разпространен по южното и източното крайбрежие на Испания,
Балеарските острови (вторично е заселена в Сардиния, Апенинския полуостров,
Сицилия, Малта, Крит и Пелопонес), югоизточната половина на Балканския

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

полуостров, Мала Азия, Западен Иран, Сирия и Северен Ирак. Среща се и в тесен фронт по Средиземноморското крайбрежие на Мароко. На Балканския полуостров е разпространена в югоизточната му половина- установена е в Югоизточна Албания, Македония, Северна Гърция (включително и на някои острови), Европейска Турция, България (без северозападната и част, високите котловинни полета и в планините над 1500 м), Румънска Добруджа до делтата на Дунав.

Разпространение и численост в България.

На Балканския полуостров в това число и у нас се среща подвидът (*Testudo graeca iberica pallas* Pallas, 1814). Среща се почти в цялата страна без северозападните ѝ части; там могат да бъдат намерени единични индивиди, пренесени от други места. Разпространена е от морското равнище до 1300 м. н. в. в планините на югозападна България. Плътноста на популациите е силно повлияна от човешката дейност. На големи територии в най-равнинните части на страната те са напълно унищожени, в други са останали малки разпокъсани популации. Сравнително запазени популации има в Странджа, Източните Родопи и подножията на планините около Петричко-Санданската котловина. Най – близките значими находища на този вид по отношение на Сапарева баня са разположени на изток между гр. Рила и гр. Благоевград (по Наумов, Б., М. Станчев. 2010), в т.ч. в границите на ЗЗ „Рилски манастир” - вж. по-долу **Фигура № 3.7-10**.

Биология.

Дневно активен вид, храни се предимно с растителна храна (тревисти растения), окапали плодове, също с мекотели и безгръбначни. През летните месеци юни, юли снася на два или три пъти по 2-8 почти кълбовидни яйца с варовикова черупка, които заравя на препечени места, малките се излюпват след 70 до 100 дни. Установено е, че много често те излизат на повърхността едва на следващата пролет (зимуват в мястото, където са се излюпили). Продължителността на живот на този вид е около 110-120 год.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Местообитания.

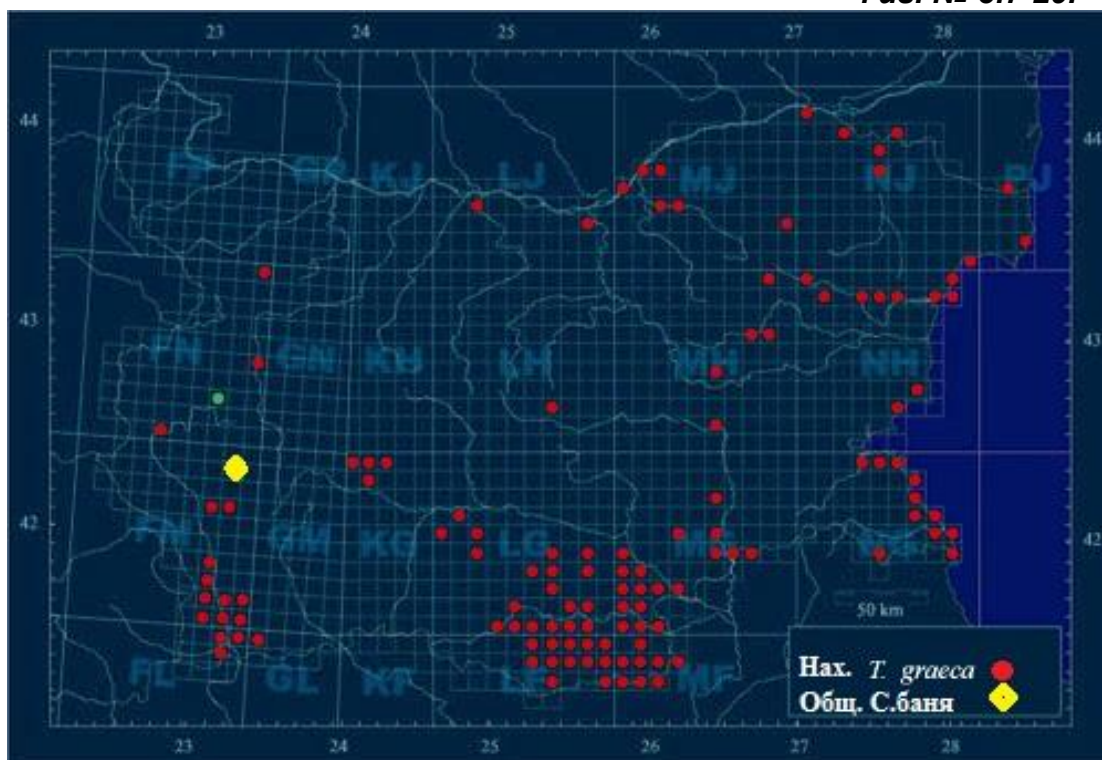
Предпочита открити пространства с тревиста растителност, сред храсти и нискоствъблени гори, предимно в нископланински и хълмисти райони, През летните горещини често навлиза в храсти и гори, долове и дерета.

Разпространение на територията на общината.

Установен е един индивид в южните склонове на Верила – над ман. Св. Георги.

Карта на находищата в страната.

Фиг. № 3.7-10.

Плътност на популацията в находището.

Няма достатъчно данни, популацията вероятно е с много ниска плътност не повече от порядъка на – 2-4 екз./ха.

Обща площ на заселените с вида местообитания в общината.

Обща площ на потенциалните находища в общината.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Полова и възрастова структура, смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

В потенциалните местообитания – достатъчна.

Наличие на биокоридори между находищата.

Потенциалните местообитания са свързани с коридор.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Слаба фрагментираност.

Отрицателно действащи фактори.

Земеделската дейност на човека, особено през последните десетилетия (създаване на уедрени блокове, напоителни системи, машинната обработка на земята). Премахване на формите на микрорелефа, унищожаването на равнинните гори, събиране за храна от някои групи от населението и за "лечение", въпреки доказаната безполезност от това. Отрицателно въздействие имат също строителството на магистрали, газопроводи и др., застрояването на Черноморското крайбрежие, горските пожари (особено в Югоизточна България), заменянето на широколистните гори с иглолистни.

Предприети мерки за опазване.

Приети са нормативни актове за частична или пълна защита, издавани са плакати и стикери, популяризиращи защитата. Публикувани са в печата и излъчени в радио- и телевизионни предавания материали за защита на костенурките. Много от популациите на вида попадат в защитени територии.

Необходими мерки за опазване.

Основна литература за вида: 1. Бешков, 1984; 2. Ковачев, 1912; 3. Beshkov, 1997.

3.8.6. Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*).

Testudo hermanni boettgeri
Mojsisovics, 1889; *Testudo*
graeca, Ковачев, 1894:
746-747; *Testudo hermanni*
Буреш, Цонков, 1933: 159-
161.

Описание на вида.

При шипоопашатата костенурка централната редицата от пет надлъжно разположени щитчета върху корубата средното щитче по-тясно от последното. При шипобедрената костенурка този ред е много по-широк, като второто, трето и четвърто щитче са много по-широки отколкото дълги. Шипоопашатата костенурка обикновено има две надопашни щитчета, а шипобедрената – едно; Също има по-дълга опашка (особено мъжките екземпляри) завършваща с рогов шип с притъпен връх. При шипобедрената костенурка опашката до края е покрита с дребни люспи.

Ареал на разпространение.

Общо разпространение. Южна Европа – от североизточното крайбрежие на Испания до Босфора и на много от средиземноморските острови. Шипоопашата сухоземна костенурка се среща по южното крайбрежие на Франция, Италия (без алпийските земи и долината на р. По), западното крайбрежие на Балканския полуостров, Албания, Гърция, Македония, Европейска Турция. Среща на Балеарските острови, Корсика, Сардиния, Сицилия, Малта и някои малки острови

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

около нея, но се смята че на много от тези места е била изкуствено пренесена още в древността. На Балканския полуостров отсъства от големи пространства в Хърватско, Босна, Сърбия и Българска Добруджа; с единични популации в Румънска Добруджа. Северно от Дунава се среща в малък район североизточно от Железни врата. В България се среща подвидът *T. h. boettgeri* Mojsisovics, 1889 [1].

Разпространение в България.

У нас се среща подвидът *Testudo hermanni boettgeri* (Mojsisovics, 1889). Разпространена е на територията на цялата страна без Добруджа и във високите полета и планини на западна България, както и на много места в най-равнините части на Северна България и Тракия, където е унищожена от развитието на модерното земеделие и общото изменение на ландшафта. В планините на Югозападна България е намирана до около 1450 м н. в.. Числеността е силно повлияна от човешката дейност. През 1980–2006 г. силно фрагментирани, изчезващи популации от двата вида сухоземни костенурки се срещат мозаично на около 40% от територията на страната. В около 30% костенурките са напълно изчезнали, в около 20% (високите планински райони) никога не ги е имало и само в около 10% популациите са в сравнително добро състояние – главно в подножията на планините в Югозападна България, Източните Родопи, Сакар и Странджа. На територията на общината видът е установен по южните склонове на Верила и източно от Сапарево. През 2012г. е установено значително находище на вида, частично унищожено от пожар, между гр. Дупница и с. Джерман (Михайлов. М, лично съобщение).

Местообитания.

Този вид е по тясно свързан с гората и най-често се среща в нископланински и хълмисти райони, обраснали с храсти и ниски разредени гори. Среща се от морското равнище до около 1400 -1450 м.н.в. Дневно активна храни се предимно с растителна храна (тревисти растения), окапали плодове, също така яде и мекотели и други безгръбначни животни. Снася на 2 или 3 пъти по 2 до 5 яйца бели твърде

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

продълговати яйца, които заравя в трапчинки на земята, на сухи припечени места. Малките се излюпват след 100 до 120 дни. Зимува в рохкавата почва на сухи склонове почти винаги с южно изложение, в които изкопава наклонени надолу дупки с дълбочина от 30 до 90 см.

В България са намерени най-големите и вероятно най-възрастни екземпляри от двата вида сухоземни костенурки в целите им ареали.

Най – близките известни находище по отношение на Сапарева баня са в района на гр. Благоевград и гр. Кочериново по долината на р. Струма (по Наумов, Б., М. Станчев. 2010) - вж. по-долу **Фигура № 3.7-11**.

Отрицателно действащи фактори.

Земеделската дейност на човека, особено през последните десетилетия (създаване на уедрени блокове, напоителни системи, машинната обработка на земята). Премахване на формите на микрорелефа, унищожаването на равнинните гори; събиране за храна от населението и за "лечение", въпреки доказаната безполезност от това. Отрицателно въздействие имат също големите инфраструктури строежи (магистрали, газопроводи и др.), застрояването на Черноморското крайбрежие, горските пожари (особено в югоизточна България), заменянето на широколистните гори с иглолистни. Уязвимост при свръхпопулации на дива свиня и хищници.

Предприети мерки за опазване.

Приети са нормативни актове за частична или пълна защита на двата вида сухоземни костенурки (1961, 1981 и 1986 г.). Издавани са плакати и стикери, популяризиращи защитата им (1985, 2001 и 2005 г.). Публикувани са в печата и излъчени в радио- и телевизионни предавания материали за защита на костенурките. Много от популациите на вида попадат в защитени територии.

Необходими мерки за опазване.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

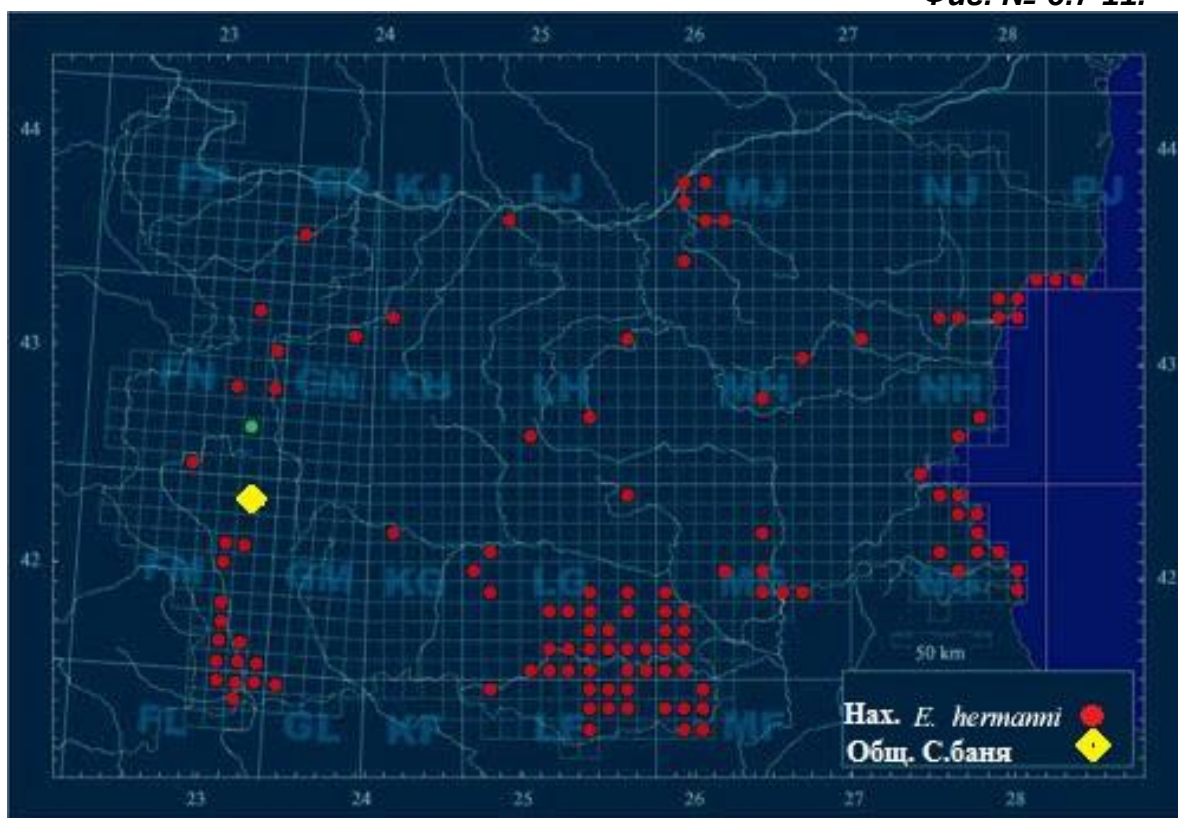
Широко популяризиране на природозащитния статус на сухоземните костенурки. Строг контрол и санкциониране на дейността на браконьерите, разясняване на безполезността на "костенурколечението"; териториална защита на местата с най-плътни популации и на отделни застрашени популации.

Основна литература за вида:

1. Beshkov, 1997; 2. Буреш, Цонков, 1933; 3. Унджиян, 2000; 4. Бешков, 1984; 5. Бешков, Нанев, 2002.

Карта на находищата в страната.

Фиг. № 3.7-11.

Плътност на популацията в находището.

Няма данни.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Обща площ на заселените с вида местообитания в общината.

2075 ха.

Обща площ на потенциалните местообитания в общината.

3663 ха.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Слаба фрагментираност.

Успешно размножаване/степен на достоверност,

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

В потенциалните местообитания – достатъчна.

Наличие на биокоридори между находищата.

Потенциалните местообитания са свързани с коридор.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Местообитанията са относително компактни и фрагментацията от главния път Дупница-Самоков не оказва силно влияние върху популацията. Пътят Сапарева баня – Паничище и стръмните склонове на долината на р. Валявица затрудняват преминаването в югозападната част на общината (над. селата Овчарци и Ресигово), където местообитанията макар и на северни и стръмни склонове предоставят сравнително подходящи условия за вида. Там шипоопашатата костенурка не е установена.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

90
Министерство
на околната среда и водите

3.9 Целеви видове птици, включени в Приложение I на Директива 79/409/ЕИО.

3.9.1. Горска чучулига (*Lullula arborea*)

Описание.

Дължина на тялото: 13 - 15 см. Размах на крилата: 27 - 30 см
Най-характерният белег е черно-бялото петно в основата на най-външните махови пера, което се вижда най-добре, когато птицата е кацнала. Надочните ивици са бели и дълги и продължават до тила, където се свързват. Крайните опашни пера са черни с бели върхове.

Храна и местообитания.

Храни се с насекоми и семена, които намира по земята. Обитава пасища и ливади в близост до ивици от дървета и храсти или в покрайнини на гори. Среща се и в по-малки открити места сред гори.

Гнездене.

Гнезди по земята, често в близост до храсти. Снася 3 - 4 яйца, има две поколения годишно през периода април-юни.

Разпространение в България.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Среща се в почти цялата страна, с изключение на обезлесени земеделски райони на Дунавската равнина, Добруджа, Тракийската и Бургаската низина.

Разпространение на територията на общината.

Според направените проучвания видът е сравнително широко разпространен в района. Местообитанията са поляни и открити пространства, както и гори с разпокъсан склоп.

Миграция и зимуване.

Зимува в Южна Европа и Средиземноморието.

Заплахи.

Интензификация и химизация на земеделието, разораване на пасищата и ливадите.

Сходни видове.

Полска чучулига, късопръста чучулига.

Категория на тенденцията на популацията.

Фиг. № 3.9-1.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Брой находища.

Установена е над с. Сапарево западно от вр. Каркьмо.

Плътност на популацията в находището.

В установените находища 4-6 екз/км².

Обща площ на заселените с вида местообитания в общината.

Вероятно от порядъка на 800-1000 ха.

Обща площ на потенциалните находища в общината.

8528 ха.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Местообитанията не са фрагментирани.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

При теренните посещения е установено твърде вероятно гнездене – степен 4 демонстриране на заета гнездова територия. Видът се размножава на територията на общината. Местната микропопулация има достатъчно подходящи местообитания и е в добро състояние.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Добра.

Наличие на биокоридори между находищата.

Голямата част от находищата са свързани помежду си.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Местообитанията не са фрагментирани от линейни обекти и съоръжения.

3.9.2. Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Описание

Средно голяма овесарка - дължината на тялото е 15-17 см, по-дребна и елегантна от черноглавата овесарка. Има сравнително дълга розова човка и закръглена глава. Характерни са околичния светложълт пръстен, жълта подмустачна жълта ивица, подчертана от тъмна подбрадна ивица, с ръждиво-кафеникава долна страна на тялото. Главата е маслинено-сивкава при мъжките, а при женските цветовете са общо по-бледи и пастелни. Младите приличат на женските.

Разпространение и численост.

Широко разпространен вид. Гнезди в Европа без Британските о-ви и Северна

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

Франция, на изток до Западен Сибир, Монголия до Алтай и Киргизстанските степи, стига до Кавказ, гнезди и в Мала Азия и Северен Иран. Това. Среща се в тревисти местообитания с наличие на храсти или единични дървета. Обитава и ниско стеблени широколистни гори от дъб, габър и др., полезащитни пояси. Плътността на гн. двойки варира в границите от 5 до 20 кв/км² (Hagemeijer & Blair, 1997). Числеността на европейската популация е в диапазона от 593 409 - 741 582 двойки, българската популация е оценена на 25 до 75 000 двойки, като се наблюдава разширение на разпространението в страната в северна и северозападна посока. У нас е прелетен вид като пристига през април и отлита за зимуване през август. На територията на общината е наблюдавана в Дупнишката котловина, където има сравнително подходящи за вида местообитания.

Гнездене.

Гнезди поединично или в рехави групи. Гнездовият сезон за градинската овесарка започва в средата на април-началото на май. Женската снася между 4-5 яйца. Гнездата са разположени най-често на земята като са прикрити от туфа трева или друга растителност, камък или др. Малките се излюпват след 11-12 дни от снасянето на яйцата. Малките се хранят основно от женската, а мъжкия помага след излитането им. Нормално малките напускат гнездото след 10 дни.

Местообитание.

Обитава открити пространства с разпръснати храсти и ниски дървета, които използва за укрите и гнездене. Среща се и в обработваеми земи с разположени по периферията синори и храсталаци, стари лозя и други обработваеми земи, ливади и пасища с храсталаци и широколистни дървета. Един от сравнително широко разпространените видове птици в цялата страна.

Тенденция.

Това е един от най-широко разпространените видове и обитава разнообразни местообитания от полуестествените тревни съобщества и храсталаци до

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

предпланински терени и земеделски земи и равнинни гори в страната. Включен е в индикаторните видове за страната, но все още няма ясно изразена тенденция поради размера на извадката. През последното десетилетие се наблюдава едно постепенно разширение на разпространението му в страната. Обрастването с храсти и дървета на ливади и пасища, както и запустяването на земите допринасят за увеличаването на потенциалните убежища и места за гнездене – респ. нарастване популацията на вида. Видът е далечен мигрант и зимува в Африка, прелитайки Сахара.

Брой находища.

Местообитанието на вида на територията на общината има непрекъснат характер и може да се счита като едно находище.

Плътност на популацията в находището.

Предполаганата плътност е 5-10 двойки на цялата площ – 0,15-0,2 екз./км².

Обща площ на заселените с вида местообитания в зоната.

Около 5000 ха.

Обща площ на потенциалните находища в зоната.

Около 10160 ха. Трябва да се има предвид, че не цялата територия е напълно подходяща като местообитание – от така определените потенциално, напълно пригодни са около 50-60%.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

10160 ха.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

Твърде вероятно гнездене – степен 4 демонстриране на заета гнездова територия. Видът се размножава на територията на общината. Едва ли може да се говори за местна микропопулация, но условията са подходящи както за гнездене, така и за хранене и временно пребиваване в ниските равнинни части, по местата със запазени синури обрасли с храсти и дървета, овощни градини, единични и малки групи дървета и храсти.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Добра.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Местообитанието е нефрагментирано

3.9.3. Козодой (*Caprimulgus europaeus*).

Описание на вида.

Дължина на тялото: 27 см. Размах на крилете: 60 см. Оперение: има малки полови различия. Мъжкият е със сиво-кафяво оперение с многобройни пъстрини, препаски и щрихи (наподобява кора на дърво - защитна окраска), на първите 3 - 4 първостепенни махови и на трайните кормилни пера има бели петна. Женската наподобява мъжкия, но е без петна по опашката. Издаващи звуци: През размножителния период често издава продължително и монотонно „кrrrrrrrrr”, а при полет понякога шумно пляска с крила. Биотопи: Обитава гори, предимно в равнини и предпланински райони.

Козодоят е малко по-дребен от кос. Има дълги крила и опашка. Човката е къса, нежна, а устата - широка, обрасла по ъглите с остри четинки. Окраската на козодоя наподобява стара, напукана дървесна кора. Горната страна на тялото е сивокафява, изпъстрена с по-тъмни петна и шарки, а долната - ръждивокафява с тъмни напречни ивици. При мъжкия първите три махови пера по крилата и най-външните две двойки опашни пера имат бели петна от външната страна и по върха. При младите и при женските екземпляри тези петна са по-тъмни, с охреножълтеникав оттенък.

Козодоят е прелетна птица. Долита през април и отлита през октомври. Зимува в Централна и Южна Африка. Среща се в равнините и в планините, до горната граница на гората. Обитава разредни широколистни, смесени и иглолистни гори. Най-често се среща в крайнините на горите, край селища и горски поляни. Активен е през нощта. Денем стои кацнал неподвижно на земята по съборени дървета или на дебели хоризонтални клони. Привечер лети с плавен и безшумен полет, като маневрира ловко между клоните на дърветата.

Брачният период на козодоя започва през май. Образоването на двойки се съпровожда от токуването на мъжкия. Той издава продължителен еднообразен звук, който понякога се съпровожда от кратък полет и шумно пляскане с криле. Песента му прилича на звука на развален будилник.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Козодоят се храни с нощни насекоми - бръмбари, пеперуди и др., които лови във въздуха.

На територията на общината местообитанията, подходящи за вида възлизат на 6491 ха

Брой находища.

Установен е на едно място- в полите на Верила североизточно от Сапарево.

Плътност на популацията в находището.

Установен е 1 екземпляр. Вероятно плътността на популацията е ниска – под 0,01 екз/ха.

Обща площ на заселените с вида местообитания в общината.

15 ха.

Обща площ на потенциалните находища в общината.

6491 ха.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Присъствие на вида в гнездовия сезон в подходящ за гнездене биотоп – Възможно гнездене – степен 1.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Добра.

Наличие на биокоридори между находищата.

Находищата на територията на общината са свързани.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Незначителна фрагментация.

3.9.4. *Осояд (Pernis apivorus)*

Описание на вида.

Горната страна на тялото му е кафява, а окраската на долната страна варира значително – от едноцветно кафява до белезникава, изпъстрена с кафяви препаски. Големината му е приблизително колкото на обикновения мишелов. Дължина на тялото: 56 см, Размах на крилата: 142 см. В оперението има малки възрастови различия. Възрастните са с полиморфна окраска – отгоре по тялото е тъмнокафява, а отдолу варира от едноцветно кафява до белезникава, изпъстрена с кафяви препаски и резки. Главата е сивопепелява. При младите тялото отгоре, особено главата и надкрилията са изпъстрени с охристобелезникави неясни петна; оперението отдолу е кафяво като при възрастните. При полет се отличава от мишеловите по профила на тялото при реещ полет (хоризонтален), малката глава, тънката шия и опашката.

Биология.

Двойките заемат гнездовите територии през април. Гнезди само по дървета, на височина 10–22 m, или използва гнезда на други грабливи птици. През април–май снася 2, много рядко 1, 3 или 4 яйца. Мътенето продължава 28–35 дни, а малките остават в гнездото 40–45 дни. Храни се основно с ларви на земни оси и пчели, стършели и други насекоми, по-рядко – с жаби, дребни птици, влечуги и гризачи. Гнездовият участък е над 1000 ha, но търси храна до 7 km от гнездото. В сравнение с другите грабливи птици, прекарва сравнително малко време у нас и още през август започва да отлита на юг. Единични птици са наблюдавани и през декември.

Общо разпространение.

Вид с европейски тип на разпространение. Гнезди в Западен Сибир, Мала Азия и Европа (без крайните северни и северозападни райони и обширните безлесни равнини). Зимува в Африка, южно от Сахара.

Разпространение и численост в България.

Гнездещо-прелетен, широко разпространен в миналото вид. В началото на 80-те години на XX в. числеността е определена на 200–350 двойки. Често се среща в Източна Стара планина, Странджа, Източни Родопи; в равнините е по-рядък. В установените находища обитаваната горска територия е около 20-25000 km². При плътност 1 двойка на 50–100 km² числеността най-вероятно е 300-400 гнездещи двойки. Други оценки сочат 150–300 [4] и дори 750–900 двойки [5]. Тенденцията в динамиката на популацията през последните 40-45 години не е изяснена.

Местообитания.

Предпочита високостъблени широколистни гори с изредени петна и поляни, ливади и пасища. Гнезди и в смесени и иглолистни гори до 1600–1700 m н. в. в близост до открити пространства. Многоброен по време на миграция по Черноморското крайбрежие, особено в края на август и началото на септември.

Решения за
по-добър живот

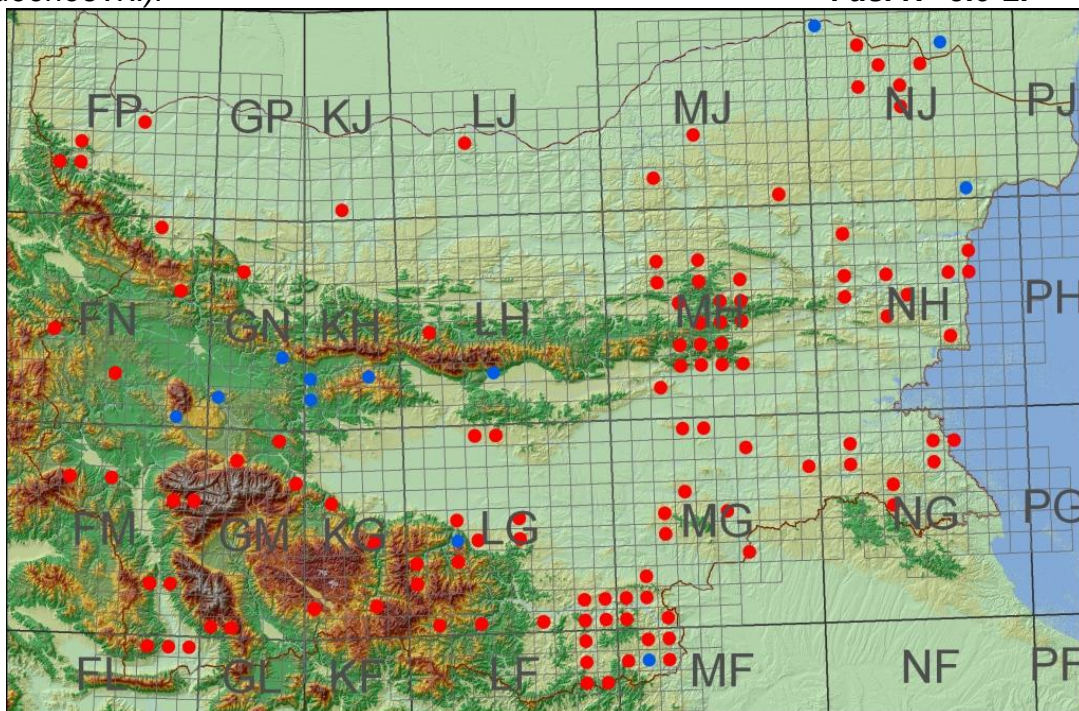
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ore@moev.government.bg

Карта на разпространение на осояда в Р. България преди (червено) и след 2003г.(синьо). (червена книга на Р България, том 2 Животни, Домусчиев Д, Спиридонов Ж.).
Фиг. № 3.9-1.

Отрицателно действащи фактори.

Масовото изсичане на старите гори и безпокойството. Браконьерството. Използването на пестициди в земеделието.

Необходими мерки за опазване.

Обявяване на защитени територии. Ограничаване на ползването на старите гори и мораториум на ползването им в затворените горски басейни.

Основна литература за вида.

1. Патев, 1950; 2. Спиридонов, 1985; 3. Iankov, in print; 4. Birdlife international, 2004;
5. Нанкинов и др., 2004; 6. Roberts, 1979; 7. Makatsch, 1976; 8. Bijlsma, 1997; 9. Spiridonov, Raev, 2006.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

Министерство
на околната среда и водите

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Брой находища.

Видът не е наблюдаван по време на теренните работи.

Обща площ на потенциалните находища на територията на общината.

Комплекси от стари гори в близост до открити пространства - обща площ 7117 ха, от които подходящи за постоянно обитаване през гнездовия сезон около 2843 ха.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Около 2800 ха.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Няма данни.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Няма данни.

Наличие на биокоридори между находищата.

Няма данни.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Няма данни.

3.9.5. Сив кълвач (*Picus canus*)

Описание на вида.

Дължина на тялото: 26 см. Размах на крилете: 39 см. Има полов и възрастов диморфизъм. Мъжкият наподобява зеления кълвач, но челото е червено, а темето, тилът и слабините са сиви. Женската наподобява мъжкия, но главата и е сива. Младите отдолу имат слабо изразени пъстрини. Издаващи звуци: крясък, който наподобява този на зеления кълвач, но завършва провлачено. Биотопи: Обитава гори, предимно в равнините.

Общо разпространение.

Ареалът обхваща предимно части от Палеарктична област — Средна, Източна и Югоизточна Европа, Северна Африка, Предна Азия, както и Ориенталска област (Южна Азия). Среща се по-рядко в по-северните части на Европа и във Франция. Глациален реликт, населил Европа в историческо време.

Разпространение и численост в България.

Постоянен вид, обикновен до 50-те години на XX в. Гнезди в планински, по-рядко в равнинни гори Гнездови територии край Дунав вероятно се простират и по румънския, по-горист, бряг. Силно намалял в Лудогорие, Централна Стара планина, Рила и другаде, където е бил обикновен. При средна територия от 500–1000ха на двойка, числеността е 1000–1800 двойки. Сходни данни има за Централна Европа и Русия (*Червена книга на България. Жеко Спиридонов, Цветан Златанов, Диню Кючуков*).

Местообитания.

Стари широколистни (букови и дъбови) гори и смесени гори с едроразмерни дървета, до 1000-1200 m н. в., лонгози. Вторично – крайречни и други гори със стари дървета, градски паркове, овощни градини. Извън гнездовия период се среща до горната граница на гората. Предпочита букови гори с много изсъхнала дървесина и прогнили клони, както и елови и ясенови гори с изгнили дънери.

На територията на общината площта обитавана от вида е около 5700 ха от които 3200 са подходящи за постоянно обитаване а останалите около 2500 са единични дървета, паркове, овощни градини и др. в които сивия кълвач се среща рядко и случайно. Около 200 ха от тези местообитания са гори, в които видът има много добри условия за гнездене. Все пак при по-детайлни оценки трябва да се има предвид и това че същите – биотопи – гори с едро размерни дървета и достатъчно мъртва дървесина (40-80м³/ха) са местообитание и за останалите кълвачи и ред други хралупогнездещи видове.

Биология.

Сивият кълвач е моногамен и отглежда едно люпило годишно. Формирането на двойките, размножаването и отглеждането на малките е от март до средата на юни. Има люпила от края на април до началото на юни (5–9 яйца), мътят и двамата родители 17–18 дни, малките излитат 24–31 дни след излюпването.

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Размножителният период е май-юни и тогава разширява територията си. Дълбае дупки с кръгъл отвор с диаметър средно 5-6 cm на дълбочина 9-13 cm в стъблата на широколистни дървета (обикновено изсъхнали или гниеци) на височина до 5 m. Гнездовата камера е в ствол с диаметър над 35 cm и на височина 0,85–15 m. Понякога използва дупки на други кълвачи. Постила пода на дупката с малки трески. Живее до 6 години. Храни се с насекоми (предимно мравки и техните ларви) и паяци, както и с плодове и семена; понякога се храни от хранилки. Търси храната си по земята, по долната част на дърветата, по дънери и изсъхнали дървета. Зависи от изобилието на мравки, а през зимата от насекоми ксилофаги и ларвите им. Посещава и хранилките за птици. Привързан е към гнездовите райони. Териториите на двойките в стари и богати на мравки гори най-често е 200–400 ha.

Отрицателно действащи фактори.

Силно намаляване на площта на старите гори през последните 50 години, залесяване с иглолистни култури и санитарни сечи. Незаконни сечи в равнините и ниския планински пояс през последните 15 години. Намаляване на трофичната база. Тясна специализация към храна и местообитание. Конкуренция на черния, но особено на зеления кълвач, по-специализиран в лова на мравки по земята. Популациите на сивия кълвач в Средна и Източна Европа намаляват поради изсичането на вековните широколистни гори и залесяването на техните площи с иглолистна растителност, както и поради намаляването на хранителните ресурси.

Брой находища.

Установен е на две места до гр. Сапарева баня и над с. Овчарци.

Плътност на популацията в находището.

Вероятно под 0,1-0,2 екз/ха.

Обща площ на заселените с вида местообитания на територията на общината.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Около 120 ха.

Обща площ на потенциалните находища територията на общината.

Около 6260 ха.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Около 2060 ха.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Твърде вероятно гнездене - 7. Прояви на тревога. Видът се размножава на територията на общината.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Ограничена.

Наличие на биокоридори между находищата.

Находищата не са изолирани.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Местообитанието е почти нефрагментирано. Само в най-ниските части, в околностите на населени места и парковете и градини в населени места местообитанията са разпокъсани.

Предприети мерки за опазване.

Видът и местообитанията му са защитени по ЗБР.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

Министерство
на околната среда и водите

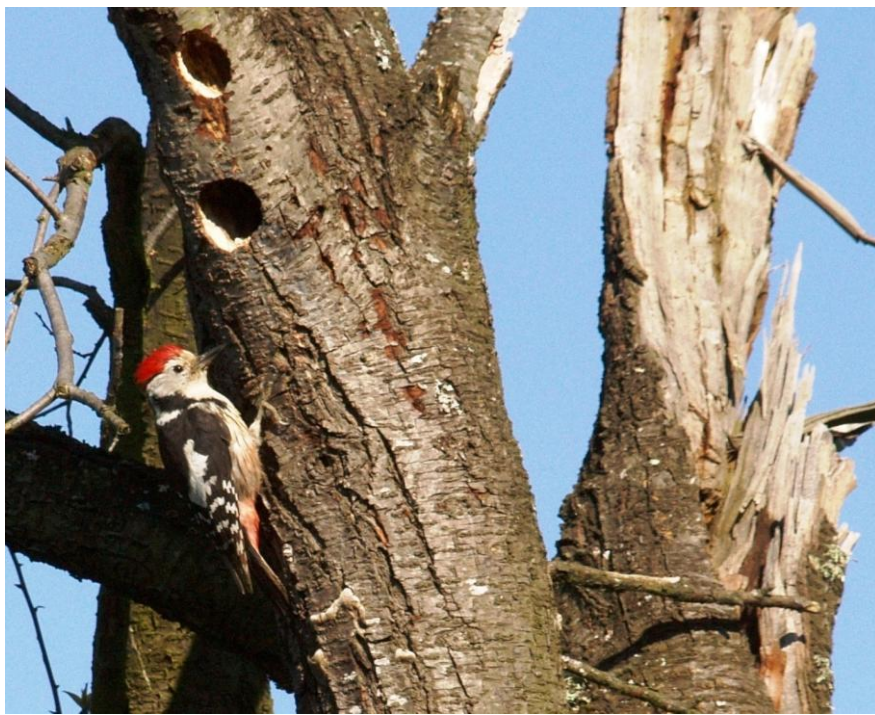
Необходими мерки за опазване.

Обявяване на защитени територии и зони в Стара планина, Средна гора, Пирин и Лудогорие. Мораториум на ползването на горите в затворените басейни и ЗТ, а извън тях, при възобновителните сечи да бъдат оставяни по 25–30 стари дървета на ха. Ограничаване на санитарните сечи в старите гори.

Основна литература за вида.

1. Патев, 1950. 2. Петров, Златанов, 1955. 3. Янков (под печат). 4. Костадинова, Граматиков, 2007; 5. Saari, Sudbeck, 1997; 6. Blume, 1973; 7. Спиридонов, 1982; 8. Спиридонов, 1988; 9. Спиридонов, 1999а; 10. Иванчев, 2000; 11. Makatsch, 1976; 12. Спиридонов и др., 1983; 13. Симеонов, 1971; 14. Спиридонов, 1983; 15. Спиридонов, Милева, 1988; 16. Спиридонов, 1999б.

3.9.6. Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)

Описание на вида.

Дължина на тялото: 19–22 см. Черната ивица по бузата не се свързва с тила, клюна и раменете. Коремът е слабо напетнен, а слабините са бледо розово-червени. Темето е изцяло червено при двата пола и всички възрасти. Клюнът е значително по-къс и тънък в сравнение с този на големия и сирийския пъстър кълвач.

Особености на разпространението.

С петнисто и разпръснато разпространение на по-голямата част от територията на страната, по плътно в планините, районите с равнинни гори и по поречията на някои от по-големите реки/ Дунав, Тунджа, Марица, Струма, Арда и др.). С отделни находища в Дунавската равнина, Тракийската низина и други по-ниски райони. Около 6260 ха са потенциалните местообитания на територията на общината. Видът е установен в три находища. Около 3600 ха гори са подходящи за постоянно обитаване на вида като предлагат добра хранителна база и достатъчно дебели дървета за направа на хралупи. В конкурентни отношения за местата за гнездене с останалите кълвачи.

Особености на числеността.

Неравномерна, като на по-голямата част от заетата територия десетки дв./кв.км. По висока в равнинно-хълмистите и нископланинските райони с компактни широколистни гори. В изолирани и някои по-ниско разположени райони с ниска численост / по-малка от 10 дв./кв.км)

Развитие на популацията

През XIX и първата половина на XX в. Разпространен наредко в по-ниските гористи райони на страната. Намиран в Предбалкана, подножията на Стара планина, Западните Родопи, Добруджа, лонгозните гори по Черноморието и другаде. По изключение наблюдаван и в по-високите части на планините. Към средата на XX в.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Се среща сравнително рядко из цялата страна в гористи местности както равнините, така и в планините, по-често в ниските им части. При наблюденията провеждани от 1950 година до 1989 е установяван на много места в страната дори понякога в покрайнини на по-големи селища. През последните години не са установени значителни различия в състоянието на вида спрямо това през предходния период. Отново е установен в селища.

Размер на популацията в страната.

12 000 – 20 000 двойки.

Тенденции:

- на разпространението: стабилна;
- на числеността: стабилна;

Местообитания.

Широколистни листопадни гори, алувиални и много влажни гори и храсталаци, овощни градини, дървесни и храстови плантации. По рядко се среща в смесени гори, иглолистни гори и градски паркове и градини, най-вече от лесопарков тип.

Брой находища.

Три.

Плътност на популацията в находището.

Вероятно не повече от 0,2-0,4 екз/ха.

Обща площ на заселените с вида местообитания на територията на общината.

Около 120 ха.

Обща площ на потенциалните находища територията на общината.

Около 6260 ха.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Около 2060 ха.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Сигурно гнездене - 14. Пренасяне на храна за малки. Видът се размножава на територията на общината.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни.

Хранителна база.

Ограничена.

Наличие на биокоридори между находищата.

Находищата не са изолирани.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Почти нефрагментирани площни обекти съставят голямата част от местообитанието. Само в най-ниските части местообитанията са разпокъсани.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

3.9.7. Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*)

Тенденция на популацията.

В Европа силно намаляваща, в страната намаляваща. Това е и един от основните индикаторни видове за състоянието на околната среда в селскостопанските райони, поради изключителната му чувствителност към интензификацията на селското стопанство и ползването на инсектициди в земеделието. Тези две заплахи са довели до изчезване на вида във Великобритания и до значителното му намаляване в други държави от Европейския съюз.

Описание.

Червеногърбата сврачка е с дължина на тялото 16-18 см. Мъжките са с ръждивокафяв гръб и светъл корем, главата е сива с широка черна презочна ивица. Оперението на женските и младите е сходно: коремът е светъл с люсповидни петна, главата е сивокафява, гърбът и крилата отгоре са кафяви, като при младите те имат по тъмни петна и щрихи. Краката и клюна са черни.

Разпространение и численост.

Това е най-широкоразпространеният вид сврачка в Европа като гнездовият му ареал обхваща почти цяла Европа, Турция, Кавказ, Северен Иран и Западен Сибир. Зимува в Южна и Югоизточна Африка. У нас е изключително изобилен в откритите пространства с храстова растителност и обработваемите земи. Числеността на европейската популация на вида се оценява на 6,300,000 – 11,000,000 двойки, а българската – на 300,000 – 1,000,000 двойки или около 10% от европейската популация (Birds in Europe, BirdLife International, 2004). В България видът се среща само в размножителния период, като първите птици се появяват в началото на май и отлитат към Африка в края на август и началото на септември.

Гнездене.

Гнездовият сезон за червеногърбата сврачка започва в средата на май като най-късно в края на юни женската снася между 3 и 9 яйца. Гнездата са най-често в ниските части на бодливи храсти, но понякога и на леснодостъпни места по ниските клони на дърветата. Средният диаметър на гнездото е 14 см и е построено от тънки клончета, листа, треви, пера и др. материали. Често гнездата са “украсени” с цветна хартия, плат или конци. Яйцата са с разнообразна форма и цвят и тежат средно около 3 гр. Малките се излюпват на 14-тия ден от полагането на яйцата и биват хранени от двамата родители още 15 дни преди да излетят от гнездата си. Гнездовият успех на вида е около 86%, като основната причина за провал на гнезденето е хищничество от вранови птици, най-често свраки (*Pica pica*) и сойки (*Garrulus glandarius*).

Местообитание.

Обитава открити пространства с разпръснати храсти и ниски дървета, които използва за укрите и гнездене, както и по време на лов. Предпочита терени със слаб наклон и особено южните склонове на хълмове и възвишения в близост до

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

реки и езера/язовири. Един от най-широко разпространените видове птици в селскостопанските райони, който силно се влияе от използването на инсектициди и премахването на естествената растителност по периферията на обработваемите площи.

Хранене.

Храни се с насекоми, основно бръмбари, но също и с други безгръбначни, малки бозайници, птици и влечуги. Търси жертвите си от върха на храст, жица, стълб и др. след което улавя жертвите си в полет или сграбчвайки ги на земята. Обикновено изяжда жертвите си обратно на храста, от който е излетяла. Често складира храна като “забива” насекоми на бодли на храсти и така ги консервира в продължение на няколко дни. Храни се и с убити или отровени дребни гризачи и влечуги. Използването на инсектициди и родентициди са една от основните причини за срива на европейската популация на вида и особено в Западна Европа, тъй като оказват силно въздействие върху намирането на храна и в следствие за гнездовия успех на червеногърбата сврачка. Възможно е и вторично отравяне, особено при хранене с отровени гризачи.

Значение.

Червеногърбата сврачка е един от основните насекомоядни видове в откритите селскостопански територии, което определя голямата ползност на вида по отношение на контролиране на числеността на насекомите и поради което е защитена от българското законодателство. Промените в селскостопанските практики в Европа и особено ползването на пестициди и премахването на храсти и единични дървета в обработваемите земи са довели до изчезването на вида от редица райони на стария континент. Най-големите заплахи, с които предстои да се сблъска видът в България през идното десетилетие е интензификацията на земеделието и особено навлизането на култури за производство на биогорива като рапицата, при които ограниченията за ползване на пестициди и изкуствени торове са силно занижени, което води до създаването на огромни площи от монокултури с

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

изключително ниско биоразнообразие. Поради това е изключително важно проследяването на тенденциите в числеността на червеногърбата сврачка и други индикаторни видове птици в селскостопанските райони на страната и отчитане на влиянието на новите земеделски практики върху техните популации. Изчезването на подобни видове птици от земеделските райони на България са индикатор за силното влошаване на качеството на жизнената среда в тези райони.

Категория на тенденцията на популацията.

Фиг. № 3.9-2.

Брой находища.

Широко разпространен вид. Разнообразни местообитания с храсти и дребноразмерни дървета.

Плътност на популацията в находището.

В типичните местообитания 10-20 екз/ха.

Обща площ на заселените с вида местообитания в зоната.

Около 90 км².

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Обща площ на потенциалните находища в зоната.

Около 100 км².

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Около 90 км².

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Сигурно гнездене - хранене на малки, гнезда с малки,

Полова и възрастова структура, смъртност – ако е възможно.

Не е възможна оценка.

Хранителна база.

Добра хранителна база.

Наличие на биокоридори между находищата.

Находищата не са изолирани.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Незначително.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

116
Министерство
на околната среда и водите

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

3.9.8. Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Описание на вида.

Дължина на тялото: 51 см. Размах на крилете: 66 см. Оперение: има полов и възрастов диморфизъм. Мъжкият е черен, само челото, темето и тилът са червени. При женската тилът е червен. Младите са с кафяв оттенък, а главата е червена и изпъстрена с малки черни перца. Издаващи звуци: През пролетта силно “барабани” с клюна по дърветата, често издава кресливо „кри-кри-кри” или провлачено “миюю-миюю-мию”, наподобяващо кряска на обикновения мишелов или мяченето на котка. Биотопи:

Общо разпространение.

Палеарктичен вид, който обитава тайгата и зоната на широколистните гори в Евразия. Ледников реликт. Сравнително рядък на Балканския полуостров.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

117
Министство
на околната среда и водите

Разпространение и численост в България.

Постоянен вид. До 50-те години на XX в. е широко разпространен в планинските и равнинните гори. Към 1980 г. има данни за срещането му в Стара планина, Рило-Родопския масив, Странджа, Средна гора и по-рядко в равнините, по експертна оценка около 1000 двойки. Проучванията след това сочат по-широко разпространение в планините и нови находища в равнините. Обитаваната площ е около 2 000 000 ha. В зависимост от качеството на горите, при средна площ на гнездовата територия 500 до 2000 ha/двойка общата численост в България е 1500–2000 двойки – в Западни Родопи 470–530, Централна и Западна Стара планина 300–400, Рила (130–170), Странджа (100–130).

На територията на общината видът е установен в северните склонове на Рила. Популацията е свързана с тази в Националния парк. Вероятно на територията на общината гнездят 12-15 двойки. По-голямата част от местната микропопулация се придържа към по-подходящите за гнездене гори, които са около 2065 ха и са разположени предимно в средно и високопланинския пояс – над 1400 м.н.в. Там и плътността е по-висока вероятно около 0,5 -0,65 екз/км² (оценката е за само за индивидите участващи в размножителния процес). В останалите части плътността варира между 0,15-0,45 екз/км². Допускаме, че видът гнезди и във Верила, макар, че там не е установен при теренните проверки.

Биология.

Двойките не се разпадат за зимата. Размножителният период започва от средата на февруари до средата на март. Гнездовата камера се издълбава в ствола на дърво с диаметър над 40 cm и на височина над 4 m, или се използват стари гнездови камери и хралупи за нощуване. Снася през април (3–6 яйца), мъти 12–14 дни, малките излитат 24–31 дни след излюпването; гнезди повторно при загуба на люпилото. Храната включва бръмбари корояди, ларвите им и мравки. Участъците на двойките в стари иглолистни гори е около 300 ha, в букови – 400 и в дъбови 500–

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

600 ha. Сходни данни има за Централна Европа и Русия. В гори с малко отмиращи и едроразмерни дървета участъкът на една двойка е на площ 1000–1600 ha.

Местообитания.

Предпочита обширни стари иглолистни, букови и смесени гори (до 2100 m).

Отрицателно действащи фактори.

Изсичането на старите гори и санитарните сечи. Намаляване на хранителната база, в частност на червената мравка. Конкуренцията на сивия, белогърбия и зеления кълвач. Тясната специализация към храна и местообитание.

Предприети мерки за опазване.

Видът и местообитанията му са защитени по ЗБР. Включен е в ЧКБ (1985) в категория "рядък". Около 20% от размножаващите се двойки обитават национални и природни паркове.

Необходими мерки за опазване.

Обявяване на защитени територии в Западни Родопи, Западен Балкан, Пирин, Средна гора, Лудогорие, Котленска планина. Мораториум на ползването на горите в затворените басейни и защитените територии, а извън тях при възобновителните сечи да бъдат оставяни по 25–30 стари дървета на 1 ha. Ограничаване на санитарните сечи в старите гори.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

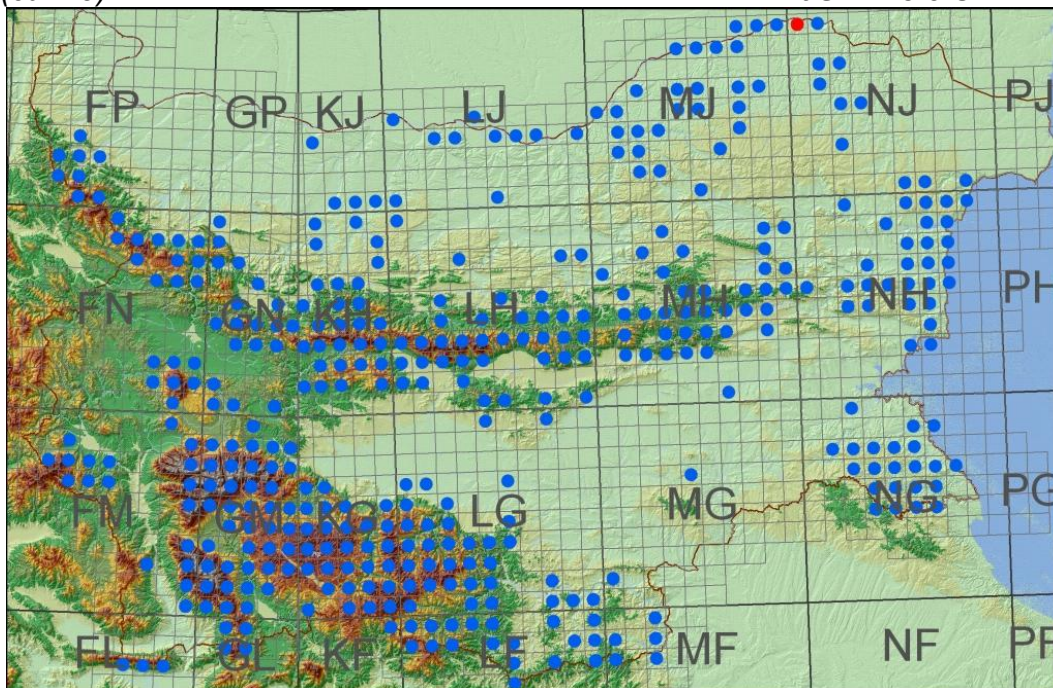

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

Карта на разпространението.

Карта на разпространение на черния кълвач (*Dryocopus martius*) в България след 2003г. (синьо).
Фиг. № 3.9-3.

Брой находища.

Установен във високите части над с. Овчарци и гр. Сапарева баня.

Плътност на популацията в находището.

В различните част и на местообитанието може да се изчисли различна плътност на вида в зависимост от възрастта и състоянието на гората. Вероятната средна плътност за горите (включително и потенциалните местообитания) на територията на общината е около 0,36 екз/км². В добрите местообитания, където видът е установен плътността е висока – не по-малко от 0,6-0,7 екз/км².

Обща площ на заселените с вида местообитания в зоната.

Около 3 342 ха.

Обща площ на потенциалните находища в зоната.

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

Около 7 206 ха.

Обща площ на подходящите нефрагментирани местообитания.

Местообитанията на вида са слабо фрагментирани.

Успешно размножаване/степен на достоверност.

Твърде вероятно гнездене –наличие на двойки демонстриращи заета гнездова територия.

Полова и възрастова структура, Смъртност – ако е възможно.

Няма данни

Хранителна база.

Задоволителна. Голяма част от горите са млади. Не се прилагат практики за осигуряване на достатъчни количества едроразмерна мъртва дървесина. Около 3000 ха са местообитанията с добра хранителна база, още по-малко са местата с подходящи за гнездене условия. В останалите гори видът се среща рядко и случайно.

Наличие на биокоридори между находищата.

Съществува биокоридор от Рила към Верила. Намаляването на зрелите гори и изнасянето на мъртвата дървесина ограничават възможностите за миграции и обмен между микропопулациите.

Обща фрагментираност на местообитанията на вида от линейни съоръжения.

Незначителна.

3.9.9. Природозащитен статус на целевите видове.

Таблица № 3.9-1.

Консервационен статус на целевите видове.						
Вид	ЗБР	Дир.92/43/ ЕИО	Bern	ЧК	IUCN, Red List	Дир.79/409/ ЕИО
Земноводни (Amphibia)						
Южен гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>)	II, III	II, IV	II	-	LC	-
Червенокоремна бумка (<i>Bombina bombina</i>)	II, III	II, IV	II	-	LC	-
Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>)	II, III	II, IV	II	-	LC	-
Влечуги (Reptiles)						
Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>)	II, III	II, IV	II	-	NT	-
Шипоопашата костенурка (<i>Eurotestudo hermanni</i>)	II, III	II, IV	II	EN	VU	-
Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	II, III	II, IV	II	EN	NT	-
Птици (Aves)						
Осояд (<i>Pernis apivorus</i>)	II, III	II	II	EN	VU	I
Козодой (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	II, III	II	II			I
Сив кълвач (<i>Picus canus</i>)	II, III	II	II	EN	VU	I
Черен кълвач (<i>Dryocopus martius</i>)	II, III	II	II	VU	VU	I
Среден пъстър кълвач (<i>Dendrocopos medius</i>)	II, III	II	II	-	VU	I
Червеногърба сврачка (<i>Lanius collurio</i>)	II, III	II	II	-	LC	I
Градинска овесарка (<i>Emberiza hortulana</i>)	II, III	II	III	-	LC	I
Бозайници (Mammalia)						
Вълк (<i>Canis lupus</i>)	II	II, V	II	EN	LC	-
Мечка (<i>Ursus arctos</i>)	II, III	II, IV	II	EN	LC	-
Видра (<i>Lutra lutra</i>)	II, III	II	II	EN	NT	-

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

4. Методики, подходи.

За извършване на екологичните проучвания, съгласно приетото задание, са използвани следните методи и подходи:

- Анализ на наличната информация по литературни данни.
- Анализ на общодостъпна информация в глобалната мрежа интрнет.
- Анализ на анкетни данни.
- Дистанционни проучвания чрез картни материали, лесоустройствени проекти, сателитни изображения и др.
- Теренни проучвания по маршрутни и пробноплощни методи, както и чрез използване на точкови наблюдения.
- Обобщаване, на резултатите, анализ и оценка.

5. Нарушени и обезлесени терени.

5.1. Последователност на проведеното проучване:

Проучването е направено в следната последователност :

- Събиране и анализ на необходимите данни от картови материали, подходящи сателитни и аеро-фото изображения.
- Засегнатите терени са определени първоначално по дистанционни методи - чрез анализ на ортофото снимки и съпоставка със съществуващите устройствени планове и лесоустройствени проекти, както и по карта на възстановената собственост.

Консервационна значимост на засегнатите терени – пространствено налагане на идентифицираните засегнати площи с проекция на природните местообитания от значение за общността (обект на защита по Натура 2000).

- Теренно посещение на всички идентифицирани площи за потвърждаване на заключенията от предварителното проучване. По време на теренното проучване са определени и конкретните възстановителни мерки за всяка площ.
- Определяне на силно засегнати терени за пилотно възстановяване на гори с естествен видов състав.

5.2. Конкретни дейности.

В съответствие със заданието е събрана и обработена наличната информация за видовете и местообитанията – предмет на проучване и оценка. В резултат на обработка на събрана информация от други източници (проекти, карти, данни от таксации в структурите на ИАГ и мониторинг в НП, резултати от проекти за отделни видове или зони, литературна информация и др.), са съставени карти на проучеността и да се набележат местата където трябва да се събере допълнителна информация съответно за всяко от местообитанията и за всеки от видовете. След допълнителен анализ на екологичните изисквания и популационните характеристики на видовете са съставени карти на съществуващи и потенциални местообитания. Чрез обработка на наличната информация в ГИС са изготвени хабитатни модели за типологизиране и разграничаване на типовете местообитания.

Очертани са потенциалните граници на местообитанията на видовете в рамките на общината. За целта са изработени, а в някои случаи са използвани готови ГИС модели и растерни изображения, база данни за видовете, орто-фото снимки, слой лесо, КВС/Кадастрална карта, информацията от картирането по проект “Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България” и друга

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

налична информация, . Основата, на която е извършено изготвянето на картите за изпълнение на настоящото задание е Карта на възстановената собственост (КВС), в мащаб 1: 5 000 и слой Leso M1:10000.

В рамките на проучването е събрана и допълнителна актуална информация:

Определени са следните обекти за които е преценена нужда от планиране и провеждане на възстановителни дейности за природните местообитания.

6. ГИС обработка, изготвяне на карти, модели.

Съпоставени са събраната информация с наличната предварителна и са нанесени необходимите корекции в границите на местообитанията и характеристиките на видовете. С помощта на ГИС обработки са засечени/проверени първоначалните модели, и са корегирани границите на разпространение и границите на потенциалните местообитания на видовете.

ГИС моделите и картите, са направени за всеки вид и за всяко местообитание по отделно. направените оценки са въз основа на ГИС анализ на различните типове територии , в зависимост от характеристиките им дадени в атрибутивната база данни. Крайните продукти съдържат:

- Карта на местообитанията по директива за хабитатите.
- Местообитания на видовете обект на изследване – установени и потенциални (дадени в щрих), включително и биокоридори, ;
 - нанесени съществуващи изкуствени бариери за миграция на индивиди на вида;
 - съществуващите места с влошено качество на местообитанията (урбанизация и др.) са извадени от местообитанията;
 - картиране на унищожени местообитания или застрашени такива - застроени територии, сечища, пресушени водни обекти и влажни зони,

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

земи с променен тип на земеползване водещи до непригодност на местообитанието.

- Местообитания с тенденция за изменение на характеристиките (напр. захрастяване) и вероятност за сукцесионни изменения

7. Резултат.

Екологичните проучвания, включени в проекта дават добра научна основа за планирането и провеждането на възстановителни дейности, насочени към увредени природни местообитания. В дългосрочен план, резултатите от тези проучвания позволяват информирано вземане на решения от страна на общинската администрация относно подкрепата или отказ на бъдещи инвестиционни намаерния. Повишава се нивото на взаимодействие с РИОСВ, ДНП Рила и други структури на МОСВ.

В резултат от проучванията са определени следните ключови моменти в опазването на биоразнообразието и ограничаване на негативните въздействия от туризма на територията на общината.

1. За опазване на видове

- запазване на стари живи дървета не по малко от 10 бр./ха в големи горски масиви;
- Запазване на мъртва дървесина включително стоящи мъртви дървета поне 8-10екз/ха и общо количество мъртва дървесина не по-малко от 20 м³/ха;
- Запазване на участъци със стара гора (острови на старостта) – 5-10 ха/км²;
- запазване на спокойни участъци гора през пролетно –летния сезон – 30% от горския масив (например склон в горното течение) но не по-малко от 30ха/км²;

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

За възвръщане на естествената среда на консервационно значими видове предлагаме за възстановяване природни местообитания с много влошено състояние в следните пототдели както следва:

Горско стопанска единица	Площ (дка)	Тип местообитание	Възстановителни мерки	Видове върху които ще има положително въздействие
52в	1			
52г-	1			
54д	2			
54е	2			
55а-	4			
56д-	10			
60в-	2			
102е-	0,5			
164в-	0,2			

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”, съ-финансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

127
Министство
на околната среда и водите

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moev.government.bg

53д-	12			
52е-	4			
98г-	20			
98б	5			
	63,7			

Възстановяването следва да се извърши с автохтонни видове с изяснен местен или близък произход.

Предвидените преки възстановителни дейности трябва да допринесат за подобряване състоянието на горските местообитания и повишаване на природозащитния им статус.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

128
Министство
на околната среда и водите

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

Дирекция “Кохезионна политика за околна среда”
ope@moew.government.bg

8. Резюме.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Този документ е разработен във връзка с оперативна програма
“Околна среда 2007 – 2013 г.”, съфинансирана от Европейския
фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС.

129
Министство
на околната среда и водите